

MINISTERSTWO GOSPODARKI

DEPARTAMENT TURYSTYKI

INFORMACJA

**o stanie realizacji w roku 2005 zadań
zapisanych w dokumencie rządowym
„Strategia rozwoju turystyki w latach 2001
-2006. Rządowy program wsparcia rozwoju
turystyki w latach 2001 – 2006”**

Dokument rządowy,
przyjęty przez Radę Ministrów
do wiadomości

Warszawa, luty 2007r.

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	str. 3
II. Informacja szczegółowa o stanie realizacji w roku 2005 zadań zapisanych w „Strategii rozwoju turystyki... Rządowym programie wsparcia rozwoju turystyki w latach 2001 – 2006”	str. 4 - 46
III. Nakłady poniesione na realizację zadań w roku 2005	str. 47 - 56
IV. Podstawowe mierniki realizacji celów „Strategii...”	str. 57 - 63

I. Wstęp

Niniejsze opracowanie stanowi kompleksowy zestaw informacji rozliczeniowych z realizacji w roku 2005 „Strategii rozwoju turystyki w latach 2001-2006. Rządowego programu wsparcia rozwoju turystyki w latach 2001 - 2006”.

Informacje pozyskano od wykonawców i współwykonawców poszczególnych zadań „Rządowego programu wsparcia...” i usystematyzowano w układzie adekwatnym do struktury budowy tego dokumentu, a więc według grup zadań na rzecz:

- wzrostu nakładów na inwestycje infrastrukturalne i rozwój produktu turystycznego,
- wzrostu konkurencyjności polskiej oferty na rynkach międzynarodowych i na rynku krajowym,
- rozwoju nowoczesnych technologii, badań i narzędzi wspierających zarządzanie.

Analogicznie zaprezentowano także nakłady finansowe poniesione na realizację tych zadań.

W końcowej części opracowania dokonano oceny realizacji celów „Strategii...” na podstawie przyjętego przez Radę Ministrów ustalenia, zgodnie z którym, podstawowym miernikiem realizacji celów jest utrzymanie wybranych wskaźników, charakteryzujących gospodarkę turystyczną, na prognozowanym w „Strategii...” na dany rok poziomie.

Należy też podkreślić, że rok 2005, to nie tylko kolejny rok realizacji „Strategii rozwoju turystyki w latach 2001-2006”, ale też kontynuacji prac całego środowiska turystycznego nad zdefiniowaniem problemów rozwoju polskiej turystyki i propozycji ich rozwiązań w dalszym horyzoncie czasowym. Efektem końcowym tych prac będzie strategia rozwoju turystyki na lata 2007-2013.

II. Informacja szczegółowa o stanie realizacji w roku 2005 zadań zapisanych w „Strategii rozwoju turystyki... Rządowym programie wsparcia rozwoju turystyki w latach 2001 – 2006

1. Wzrost nakładów na inwestycje infrastrukturalne i rozwój produktu turystycznego

1.1. Rozwój turystyki w strategiach władz lokalnych – wsparcie regionów o szczególnych predyspozycjach dla rozwoju oferty turystycznej

Ministerstwo Gospodarki (b. Ministerstwo Gospodarki i Pracy), realizując w roku 2005 powyższe zadanie wsparło finansowo opracowanie następujących dokumentów strategicznych dla rozwoju turystyki w regionach:

- “Strategię rozwoju turystyki dla województwa lubuskiego”,
- “Strategię rozwoju turystyki dla województwa świętokrzyskiego”,
- “Strategię zrównoważonego rozwoju turystyki w województwie opolskim na lata 2007-2013”,
- “Strategię rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim do 2015 r.”

Dofinansowano także opracowanie strategii rozwoju szczególnie atrakcyjnych produktów turystycznych. Dla przykładu:

- “Strategię rozwoju zintegrowanego markowego produktu turystycznego: Kanał Augustowski jako element produktu międzynarodowego”,
- “Strategię zrównoważonego rozwoju turystyki w gminach na trasie historycznej linii kolejowej Chabówka-Nowy Sącz na lata 2006-2013”.

Współfinansowano również zadania dotyczące kształtowania i wdrażania produktów turystycznych. Wśród nich wymienić można następujące:

- wdrożenie i popularyzację modelowych rozwiązań w zakresie kształtowania produktów turystycznych w oparciu o rezultaty „Programu rozwoju produktów turystycznych województwa pomorskiego”,
- opracowanie wdrożenia produktów turystycznych województwa podlaskiego, ze szczególnym uwzględnieniem centrów ruchu turystycznego,
- warsztaty szkoleniowe pt. „Tworzenie produktów turystycznych Wielkopolski, jako przygotowanie do opracowania programu rozwoju produktów turystycznych województwa wielkopolskiego”,
- cykl szkoleń pt. „Produkt turystyczny Łodzi i regionu Łodzi - teoria i praktyki”,
- organizację międzynarodowego seminarium pt. „Tworzenie produktu turystycznego oraz podnoszenie atrakcyjności regionów i miast poprzez rozwój turystyki rowerowej, jako czynnika zrównoważonego rozwoju”.

Samorzady terytorialne przygotowywały także wyłącznie z własnych środków finansowych strategie rozwoju turystyki, programy, audyty itp. Opracowano m.in. „Marketingową strategię rozwoju turystyki w powiecie świebodzińskim”.

1.2. Realizacja przedsięwzięć określonych w strategiach wojewódzkich i lokalnych

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (b. Ministerstwo Gospodarki i Pracy – Departament Wdrażania Programów Rozwoju Regionalnego) udzieliło informacji, iż tylko 7 województw tj. lubuskie, małopolskie, opolskie, podlaskie, pomorskie, śląskie i zachodniopomorskie realizowało w roku 2005 w ramach kontraktów wojewódzkich projekty z zakresu rozwoju turystyki oraz zwiększenia turystycznej atrakcyjności regionów.

W kontraktach pozostałych 9. województw tj. dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, łódzkiego, mazowieckiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego oraz wielkopolskiego nie figurowały projekty, których realizacja wskazywałaby na bezpośredni związek z rozwojem turystyki (bazy turystycznej) tych województw.

W ramach kontraktów wojewódzkich zrealizowano m.in. następujące zadania z obszaru turystyki:

- „Rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej, turystycznej i sportowej” - w województwie lubuskim,
- „Rozbudowa infrastruktury turystycznej – budowa ciągu pieszego wraz z wejściami na plażę, natryskami i sanitariatem w Świnoujściu - etap I” - w województwie zachodniopomorskim,
- „Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych nad rzeką Jabłonka w Zambrowie” - w województwie podlaskim,
- „Szlakiem historii walk o Wał Pomorski” - szlak turystyczny w województwie zachodniopomorskim,
- „Promocja atrakcji i produktów turystycznych województwa podlaskiego”,
- „Kanał Augustowski – szlak wodny Ziemi Augustowskiej” - w województwie podlaskim,
- „Modernizacja mola w Sopocie - etap III i IV” - w województwie pomorskim,
- „Modernizacja mola nad hangarami żeglarskimi w porcie jachtowym miasta Puck” - w województwie pomorskim,
- „Promocja Twierdzy Nysa - szansą turystycznego rozwoju regionu” - w województwie opolskim,
- „Modernizacja Centrum Informacji Turystycznej w Szczecinie” - w województwie zachodniopomorskim

Przedsięwzięcia wskazane w strategiach wojewódzkich i lokalnych wspierane były również z funduszy strukturalnych i przedakcesyjnych. W roku 2005 zrealizowano m.in. następujące projekty:

- „Rewitalizacja zabytkowego Starego Miasta w Zamościu - V etap” - w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, priorytetu „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionu”, działania 1.4. „Rozwój turystyki i kultury”,
- „Rozwój MŚP w sektorze turystycznym Pojezierza Łęczyńsko - Włodawskiego” - w ramach programu Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza 2003, w sektorze Infrastruktura, priorytet „Rozwój infrastruktury o znaczeniu regionalnym”,
- „Turystyka wodna” - w ramach Inicjatywy Wspólnotowej Interreg III C, w województwie lubuskim z partnerem niemieckim,
- „Wytyczenie i oznakowanie szlaku naftowego” - w ramach programu Phare,
- „Utworzenie Euroregionalnego Centrum Informacji Turystycznej w Przeworsku” - w ramach programu Interreg III A,
- „Ośrodek Współpracy Kulturalnej, Oświatowej, Gospodarczej i Turystycznej Polsko-Ukraińskiej w Laszkach” - w ramach programu Phare,
- „Centrum Wikliniarstwa w Rudniku n/Sanem” - w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- „Rozwój turystyki w Busku-Zdroju” - w ramach programu Phare 2001 SSG,
- „Rozwój turystyki w Sandomierzu” - w ramach programu Phare 2001 SSG,
- „Budowa infrastruktury i promocja turystyczna w regionie przygranicznym Krajnik Dolny-Zatoń Dolna” - w ramach Inicjatywy Wspólnotowej Interreg IIIA,
- „Zagospodarowanie terenów przy rzece Radew - etap II” - w ramach programu Sapard, (projekt INCORD w ramach inicjatywy Interreg III C) w województwie

- zachodniopomorskim,
- „Biegi Dwóch Kultur” (imprezę plenerową) - w ramach Programu Współpracy Przygranicznej Polska - Niemcy Phare CBC 2003 Fundusz Małych Projektów z Euroregionu „Sprewa - Nysa - Bóbr”,
- ekspertyzę dotyczącą możliwości budowy stacji narciarskiej na górze Małe Jasło - w ramach programu Interreg III C Adep.

Urzędy Marszałkowskie poinformowały, iż samorzady terytorialne realizowały szereg zadań zapisanych w strategiach regionalnych i lokalnych, w tym takich jak: tworzenie nowych produktów turystycznych i ich promocja, modernizacja i rozbudowa infrastruktury turystycznej, budowa spójnego systemu informacji turystycznej.

W roku 2005 wzrosła aktywność samorządów w zakresie tworzenia nowych produktów turystycznych oraz uatrakcyjniania już istniejących. Wykazywano też dużą dbałość o eksponowanie specyfiki i tradycji regionu. Przykładem takiej inicjatywy może być projekt realizowany w województwie zachodniopomorskim pod nazwą „Leki z bożej apteki”. W ramach tego projektu stworzona została już druga w gminie Sianów „Wioska tematyczna”. Po „Wiosce Hobbitów” w Sierakowie Sławieńskim powstała „Wioska Zielarska” w Sieciminie.

Samorzady terytorialne nasiliły również działania promocyjne. Dla przykładu:

- brały udział w największych imprezach targowych w kraju i zagranicą, jak np. w: Poznaniu, Warszawie, Katowicach, Łodzi, Krakowie, Gdańsku, Berlinie, Moskwie, Odessie, Londynie, Utrechcie, Paryżu, Brukseli, Goeteborgu, Kijowie, Lipsku, Bratysławie, Barcelonie, Helsinkach, Mediolanie,
- organizowały podróże studyjne dla dziennikarzy (np. w województwie podlaskim zorganizowano i współfinansowano 8 wizyt studyjnych dziennikarzy z mediów francuskich, włoskich, hiszpańskich, białoruskich, fińskich, w efekcie których ukazały się artykuły i programy telewizyjne promujące atrakcje turystyczne regionu. W województwie małopolskim zorganizowano 10 wizyt studyjnych dla dziennikarzy krajowych i zagranicznych (których efektem było 8 artykułów) oraz reportaże radiowe i telewizyjne,
- organizowały kampanie promocyjne, np. „Kampania promocyjna – Świętokrzyskie Milenium”,
- wydały nie-komercyjne opracowania, monografie i poradniki turystyczne oraz opracowania kartograficzne. Wydrukowano m.in.: folder „Szlaki tematyczne Makroregionu Śląsk”, folder „Wakacje na Warmii i Mazurach”, ulotki: „Piastowski i Romański szlak turystyczny w województwie kujawsko-pomorskim: architektura, walory przyrodnicze, ekologia” oraz „W cieniu Gotyku”, „Mapę turystyczną Małopolski. - Wielkie Odkrywanie Małopolski”, mapę „Atrakcje turystyczne województwa śląskiego”, mapę „Szlak Zabytków Techniki”, katalog agroturystyczny Jurajskiego Stowarzyszenia Turystyki Wiejskiej.

Samorzady województw realizowały także wiele zadań związanych z promocją turystyki kwalifikowanej poprzez dofinansowanie np. rajdów turystycznych, wydawanie nie-komercyjnych opracowań, szkolenie i doskonalenie kadry turystycznej (w szczególności organizatorów, przewodników i instruktorów turystyki), wytyczanie i utrzymywanie szlaków turystycznych, oznakowanie i wytyczanie tras rowerowych oraz remonty obiektów turystycznych.

Rosnące w ostatnich latach zainteresowanie turystyką rowerową wzmagają wytyczanie szlaków i ścieżek rowerowych. W roku 2005 m.in.:

- odnowiono 524 km. istniejących szlaków rowerowych w okolicach takich miejscowości jak: Bydgoszcz, Toruń, Brodnica, Chełmno, Żnin, Ciechocinek,

- Włocławek,
- oddano do użytku 89 km. szlaków rowerowych w województwie kujawsko-pomorskim,
 - „Wiślaną trasę rowerową”,
 - wyremontowano istniejącą i zbudowano nowy odcinek trasy rowerowej Łazy - Mitręga - biwak w Hutkach Kankach - Łazy,
 - wytyczono i oznakowano szlak rowerowy Twierdza Przemysł,
 - zbudowano ścieżkę pieszo-rowerową z infrastrukturą towarzyszącą w Goleniowie, w województwie zachodniopomorskim,
 - zbudowano ścieżkę rowerową w Ustroniu Morskim, w województwie zachodniopomorskim.

Wśród działań w ramach realizacji strategii wojewódzkich i lokalnych np. na rzecz rozbudowy i podnoszenia jakości infrastruktury turystycznej, wymienić można:

- budowę terenów rekreacyjnych w Parku Górczyńskim, w Gorzowie Wielkopolskim, w województwie lubuskim,

czy przedsięwzięcia w województwie podkarpackim:

- projekt budowlany stancji wodnej wraz z infrastrukturą w Bachórze - w ramach projektu „Błękitny San – szlak wodny”,
- adaptację pomieszczeń parteru wieży dzwonnicy z zespołu Kościoła Farnego w Leżajsku na punkt usług turystycznych,
- budowę ścieżki dydaktycznej Horyniec Zdrój – Radruż – Horyniec Zdrój.

W roku 2005 samorzady realizowały również szereg zadań służących podnoszeniu bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach turystycznych. W województwie małopolskim zrealizowano np.:

- film edukacyjny na temat zagrożeń i metod zapobiegania wypadkom w górach i nad wodą,
- zakup trzech ratowniczych samochodów terenowych,
- zakup czterokołowego pojazdu terenowego wraz z przyczepką do transportu uszkodzonych,
- zakup toboganów dla TOPR i GOPR.

Samorzady terytorialne, podobnie jak w latach ubiegłych, podejmowały też działania mające na celu przygotowanie i systematyczne wdrażanie internetowego systemu informacji turystycznej. W województwie zachodniopomorskim dla przykładu Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna realizowała zadanie pod nazwą „Prowadzenie i rozwijanie Internetowego Systemu Informacji Turystycznej w Województwie Zachodniopomorskim”.

1.3. Rozwój infrastruktury turystycznej dla obszarów chronionych

1.3.1. Realizacja działań na rzecz rozwoju infrastruktury turystycznej w parkach narodowych i w leśnych kompleksach promocyjnych w zakresie działalności statutowej i projektów pomocowych

Ministerstwo Środowiska, jako wykonawca zadania, prowadziło - podobnie jak w latach ubiegłych - działania związane z rozwojem turystyki przyjaznej środowisku. Działania te dotyczyły głównie turystyki na obszarach chronionych, agroturystyki i turystyki rowerowej. Ministerstwo współorganizowało i współfinansowało także akcje i kampanie, jak np. „Dzień Ziemi”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska” czy „Dzień bez samochodu”.

Również w **Parkach Narodowych** realizowane były zadania inwestycyjne, promocyjne i wydawnicze w zakresie rozwoju turystyki, jak np.:

- remonty infrastruktury turystycznej na polach namiotowych i parkingach leśnych oraz szlakach pieszych i wodnych,
- remonty, konserwacja i organizacja ścieżek edukacyjnych,
- utrzymanie czystości na polach namiotowych, parkingach leśnych, szlakach pieszych i wodnych,
- funkcjonowanie i wyposażenie ośrodków edukacyjnych, punktów informacji turystycznej,
- organizacja imprez edukacyjnych, obsługa wycieczek,
- wydanie map, folderów, plakatów oraz utrzymywanie i bieżąca aktualizacja stron internetowych, zawierających informacje o turystycznej dostępności parku narodowego.

Także **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**, który wprowadzenie nie wspiera w sposób bezpośredni działań mających na celu rozwój turystyki, to dofinansowuje przedsięwzięcia inwestycyjne służące prowadzeniu działalności z zakresu edukacji ekologicznej na terenie parków narodowych i leśnych kompleksów promocyjnych. Obiekty realizowane w ramach tych przedsięwzięć wykorzystywane są również do celów turystycznych. W roku 2005 zadania te dofinansowywane były w ramach programu priorytetowego 13.10. „Wspieranie programów edukacji ekologicznej realizowanych przez parki narodowe, parki krajobrazowe oraz leśne kompleksy promocyjne, w tym wyposażenie w sprzęt i pomoce dydaktyczne”. Narodowy Fundusz dofinansował 26 zadań realizowanych na terenie parków narodowych i leśnych kompleksów promocyjnych, w tym zadań, służących wsparciu bazy edukacyjnej, która może być wykorzystywana również do celów turystycznych. Efekty rzeczowe projektów realizowanych w roku 2005 z udziałem środków Narodowego Funduszu, które mogą służyć również celom turystycznym, są następujące:

- wyposażenie 26. ośrodków edukacyjnych w sprzęt i pomoce dydaktyczne do prowadzenia działań edukacyjnych,
- utworzenie i modernizacja 29. ścieżek dydaktycznych o łącznej długości około 330 km.,
- wydanie 12. przewodników po ścieżkach i obiektach dydaktycznych w łącznym nakładzie 48 000 egzemplarzy,
- zorganizowanie 4. wystaw i 2. ekspozycji ekologicznych.

Lasy Państwowe wspierały realizację zadań z zakresu rozwoju turystyki, w tym poprzez utrzymanie parkingów leśnych, pól biwakowych, pól namiotowych i innych urządzeń turystycznych.

Ministerstwo Gospodarki, jako współpracujące przy realizacji zadania, zleciło przygotowanie i opublikowanie specjalistycznego opracowania merytorycznego europejskiej sieci NATURA 2000 - w ramach portalu internetowego www.natura2000.org.pl. Realizacja zadania polegała na sporządzeniu charakterystyki turystycznej obszarów wchodzących w skład tworzonej w Polsce sieci obszarów ochrony przyrody NATURA 2000, obejmującej: położenie obszaru, dostępność komunikacyjną, opis geograficzny walory i zagospodarowanie turystyczne, główne atrakcje i oferty turystyczne wraz z lokalną infrastrukturą informacji turystycznej. Ponadto, rozszerzono charakterystykę obszarów o ocenę ewentualnych zagrożeń walorów przyrodniczych ze strony gospodarki turystyczn

1.3.2. Opracowanie systemu ułatwień i wzorcowych rozwiązań dla rozwoju proekologicznej infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych i ich otulin

Ministerstwo Gospodarki planowało wydać w roku 2005 „Poradnik inwestora

i przedsiębiorcy turystycznego w aspekcie integracji z Unią Europejską - Budowa i modernizacja proekologicznej infrastruktury turystycznej na terenach atrakcyjnych turystycznie ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych i ich otulin". Poradnik miał być sfinansowany ze środków pochodzących z ogólnych funduszy złotych Unii Europejskiej - Counterpart Funds. Niestety, wybrany przez Ministerstwo Gospodarki wykonawca zadania wycofał się z jego realizacji.

Urzędy Marszałkowskie zrealizowały w 2005 roku szereg przedsięwzięć, mających na celu poprawę środowiska przyrodniczego, a tym samym zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionów. Działania proekologiczne zmierzały przede wszystkim do ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony rezerwatów i pomników przyrody, rewaloryzacji parków. Należy odnotować m.in.:

- wybudowanie 11 oczyszczalni ścieków w województwie kujawsko-pomorskim,
- stworzenie ścieżki przyrodniczo-dydaktyczno-ekologicznej w Siedlcu - w województwie śląskim,
- rewaloryzacja parków w: Lubostroniu, Wydrznie i Dobrzejewicach - w województwie kujawsko-pomorskim,
- działania w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży realizowane przez ośrodki w: Funce, Myśliczku i Włocławku - w województwie kujawsko-pomorskim,

Samorządy terytorialne realizowały również szereg zadań związanych z rozwojem proekologicznej infrastruktury, w tym przy wsparciu z funduszy pomocowych Unii Europejskiej, jak chociażby:

- projekt „Rozwój Świętokrzyskiego Parku Narodowego”, w ramach którego wybudowane zostały dwie oczyszczalnie ścieków, cztery zbiorcze systemy kanalizacyjne, trzy zbiorniki retencyjne i podstawowa infrastruktura w pobliżu zbiornika wodnego, wspomagająca usługi rekreacyjne (parking, sanitariaty, itp.),
- projekt „Stacja uzdatniania wody Regionu Poniidzia”, w ramach którego oprócz stacji uzdatniania wody wybudowano rurociąg główny systemu wodociagowego,

czy w ramach kontraktu wojewódzkiego np. w województwie zachodniopomorskim:

- oznakowano szlak „Pomniki przyrody i parki dworskie” i modernizowano już istniejące,
- wykonano tablice edukacyjne dla pomników przyrody na szlakach turystycznych gminy Sianów.

1.4. Uwzględnienie zadań związanych z przystosowaniem zabytków dla potrzeb turystyki w działaniach podejmowanych przez Ministra Kultury i Służbę Ochrony Zabytków

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (b. Ministerstwo Kultury), jako wykonawca zadania, wskazało wiele przedsięwzięć na rzecz przystosowania zabytków dla potrzeb turystyki, o których poinformowali **Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków**. I tak dla przykładu w województwie śląskim:

- w Szczekocinie trwają prace remontowo-konserwatorskie zespołu pałacowo-parkowego na cele gastronomiczno-hotelowe z obsługą ruchu turystycznego,
- w Częstochowie zakończono trwający od 2004r. remont budynku głównego ratusza – oddziału muzeum. Obiekt pełnić będzie funkcję wystawienniczo-muzealną, piwnice zaadaptowano dla potrzeb gastronomii, a na wieży utworzono punkt widokowy,
- w Porębie, gm. Pszczyna rozpoczęto prace adaptacyjne pałacyku na cele hotelowe (inwestor prywatny),
- w Tarnowskich Górach zaadaptowano obiekty na cele gastronomiczne przy ul Rynek 13 i Lewka 9 oraz przeprowadzono modernizację zabytkowej restauracji i winiarni „Sedlaczek”,

- w Starych Tarnowicach zaadaptowano oborę w zabytkowym w zespole pałacowym na hotel,
- w Żywcu (z inicjatywy Zarządu Browaru Żywiec) podjęto prace adaptacyjne nie użytkowanych piwnic na funkcję Muzeum Browaru Żywieckiego (prace realizowane są ze środków własnych Browaru). W 3. dekadzie 2006r. planowane jest zakończenie prac i otwarcie Muzeum. Obiekt przeznaczony będzie na obsługę ruchu turystycznego,
- w Żywcu opracowano dokumentację projektowo-budowlaną budowy stajni dla koni na terenie zabytkowego parku zamkowego dla celów turystyki i rekreacji oraz hipoterapii
- w Łodzi prowadzone są prace remontowo-konserwatorskie Hotelu „Polonia” (ze środków z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przyznanych w 2005r.),

W województwie wielkopolskim:

- zagospodarowano budynki stajni na pokoje hotelowe w Gołuchowie
- w Zawidowicach zaadaptowano stajnię dworską na cele restauracyjne,
- w Antoninie zaadaptowano piwnice pałacu myśliwskiego Radziwiłłów na pomieszczenie restauracyjno- rekreacyjne,
- rozpoczęto prace adaptacyjne pałacu, dworu i gorzelnii w Przeczkowie na cele hotelowo-konferencyjne,
- w Krzywiniu rozpoczęto adaptację wiatraka-koźlaka oraz budynków w jego otoczeniu na cele bazy turystycznej.

Przedstawiciele **Ministerstwa Gospodarki**, jako współpracującego przy realizacji zadania, aktywnie uczestniczyli w następujących przedsięwzięciach:

- seminarium tematycznym nt. „Przyszłość turystyki miejskiej” (Coimbra, Portugalia 18-23 maja 2005 r.) w trakcie 43 posiedzenia Komisji ds. Europy Światowej Organizacji Turystyki (UN WTO). Wystąpienie przedstawiciela Ministerstwa Gospodarki miało tytuł: „Dziedzictwo przemysłowe jako atrakcyjny produkt dla turystyki miejskiej. Przykład Polski” i dotyczyło możliwości wykorzystania zabytków techniki i przemysłu na cele turystyczne,
- konferencji pt. „Bogactwo dziedzictwa przemysłowego jako wyzwanie i atrakcyjny produkt dla turystyki i rekreacji”, zorganizowanej przez Górnośląską Wyższą Szkołę Handlową. Ministerstwo Gospodarki sfinansowało także publikację po-konferencyjną (Zabrze, 12-13 maja 2005 r.),
- Kongresie Konserwatorów Zabytków Polskich, w tym w dwóch sesjach tematycznych: pt. „Specyfika ochrony, konserwacji i wykorzystania zabytków postindustrialnych” oraz pt. „Dziedzictwo a turystyka – dylematy transformacji” (Warszawa, wrzesień 2005 r.),
- konferencji „Turystyka jako dialog kultur”, zorganizowanej przez Wyższą Szkołę Ekonomiczną w Warszawie (21 października 2005 r.).

1.5. Realizacja przedsięwzięć mających na celu promocję obiektów i szlaków dziedzictwa kulturowego

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako wykonawca zadania, wskazało szereg przedsięwzięć, o których poinformowali **Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków**. Z informacji wynika, że m.in.:

- wydano folder o poszczególnych obiektach historycznych „Via Ducalis – Droga Książęca” (są to najważniejsze dla całego regionu Śląska Cieszyńskiego, także w Republice Czeskiej, obiekty dziedzictwa kulturowego o pochodzeniu piastowskim lub habsburskim.). Wydano także informator turystyczny o szlaku „Via Ducalis”. Planowane jest oznakowanie obiektów,
- oznakowano tablicami informacyjnymi „Turystycznego Szlaku Kolejowego przez

Karpaty” dworce i stacje: Bielsko-Biała Główna, Bielsko-Biała Lipnik, Bielsko-Biała Wschód, Bielsko-Biała Mikuszowice, Kozy, Wilkowiec-Bystra- Łodygowice, Pewel Mała, Żywiec Główny,

- Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków podjął we współpracy ze Śląskim Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach prace nad stworzeniem „Szlaku zabytków techniki” oraz „Szlaku zabytkowych fortyfikacji”, w tym ustalenie listy obiektów dziedzictwa przemysłowego z terenu województwa śląskiego, preferowanych do szerokiego udostępnienia turystycznego. W ramach prac rozpoczęto znakowanie obiektów zabytkowych,
- w Kobiernicach, w województwie śląskim, w trakcie opracowania był szlak turystyczny wokół ruin zabytkowego zamku „Wołek” i tablica historyczna dotycząca jego dziejów,
- w Pszczynie, w województwie śląskim, podjęto prace w obrębie zabytkowego parku: ustawienie tablic informacyjnych dla turystów, stworzenie ciągu turystycznego („grobla”) od zbiornika Łąka do parku, wykonanie ciągu spacerowego „Promenada nad rzeką Pszczynką”, łączącą park ze skansenem,
- Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków ze środków własnych zlecił opracowanie koncepcji szlaku edukacyjno-turystycznego na terenie województwa lubelskiego (I etap), opartego o obiekty w stylu „renesansu lubelskiego” - charakterystycznego dla Lubelszczyzny nurtu w polskiej architekturze renesansowej. Zaplanowano też szlak cerkwi nadbużańskich, obejmujący południową część woj. lubelskiego – przewidywana realizacja I etapu w 2006r.
- opracowano strategię Traktu Królewsko-Cesarskiego w Poznaniu, którego trasa pozwoli na prześledzenie historii Poznania, etapów jego rozwoju oraz pozwoli na skorzystanie z oferty kulturalnej miasta,
- w Ujsołach, w województwie śląskim, realizowane były prace remontowo-adaptacyjne dawnej organistówki na centrum informacji turystycznej,
- w Żywcu, w województwie śląskim, opracowywano oznakowanie zabytkowych obiektów na terenie miast tablicami informacyjnymi na temat historii i walorów obiektów zabytkowych.

Ministerstwo Gospodarki wsparło finansowo realizację następujących zadań:

- „Stworzenie koncepcji i wytyczenie samochodowego szlaku cysterskiego na Dolnym Śląsku - jako markowego produktu turystycznego” (zadanie realizowane przez Dolnośląską Organizację Turystyczną),
- „Strategię zrównoważonego rozwoju turystyki w gminach na trasie historycznej linii kolejowej Chabówka - Nowy Sącz” (zadanie realizowane przez Ogólnopolskie Forum Rozwoju Kolejowych Szlaków Turystycznych),
- wytyczenie i oznakowanie tematycznego rowerowo-samochodowego szlaku dziedzictwa przyrodniczo-historycznego "Szlakiem Nadszańskich Bunkrów" (zadanie realizowane przez Bieszczadzkie Towarzystwo Cyklistów).

Polska Organizacja Turystyczna (POT) w ramach przedsięwzięć mających na celu promocję obiektów i szlaków dziedzictwa kulturowego wydała w roku 2005:

- folder promocyjny „Polska – kraj obiektów UNESCO” - w pięciu wersjach językowych i w nakładzie 120.000 egzemplarzy,
- folder produktowy, wydany w ramach współpracy Grupy V-4 - w części dotyczący obiektów UNESCO i turystyki kulturowej, w trzech wersjach językowych i w nakładzie 30.000 egzemplarzy,
- „Kalendarz imprez kulturalnych., sportowych i turystycznych w Polsce w 2006 roku” - w sześciu wersjach językowych i w nakładzie 20.000 egzemplarzy.

Z uwagi na fakt, iż hasło promocyjne w roku 2005 brzmiało: „Polska – spotkania z kulturą”, większość działań prowadzonych przez POT na rynkach zagranicznych dotyczyła promocji turystyki kulturowej w Polsce. Między innymi:

- zamieszczono ogłoszenia prasowe dotyczące turystyki kulturowej w Polsce w wybranych tytułach prasy branżowej, konsumenckiej i specjalistycznej na większości rynków zagranicznych objętych działaniem POT,
- zorganizowano:
 - ✓ seminaria i prezentacje na rynkach: niemieckim, belgijskim, węgierskim, brytyjskim, amerykańskim, hiszpańskim, francuskim, włoskim, skandynawskim,
 - ✓ konferencje prasowe na rynkach: węgierskim i hiszpańskim,
 - ✓ imprezy promocyjne na rynkach: węgierskim, hiszpańskim i skandynawskim,
 - ✓ podróże studyjne do Polski dla zagranicznych dziennikarzy i touroperatorów z większości rynków zagranicznych, objętych działaniem POT.

1.6. Uwzględnienie w strategii rozwoju infrastruktury transportowej poprawy dostępności obszarów i miejscowości o szczególnym znaczeniu dla turystyki

1.6.1. Opracowanie programu dostosowania infrastruktury transportowej dla turystyki

Z informacji **Ministerstwa Transportu (b. Ministerstwa Infrastruktury, b. Ministerstwa Transportu i Budownictwa)**, jako realizatora zadania, wynika, iż działania Ministerstwa dotyczące powyższego zadania polegały na uwzględnieniu warunków rozwoju turystyki w dokumentach dotyczących rozwoju infrastruktury transportowej, a mianowicie:

- „Strategii Rozwoju Infrastruktury Transportu na lata 2004 – 2006 i lata dalsze”, przyjętej przez Radę Ministrów w lipcu 2003 r.,
- „Strategii dla Funduszu Spójności na lata 2004 – 2006”,
- „Strategii Rozwoju Polskiej Gospodarki Morskiej do roku 2015”.

Realizacja zamierzeń wyspecyfikowanych w wymienionych dokumentach programowych służy poprawie dostępności komunikacyjnej kraju i poszczególnych regionów, wpływa na bezpieczeństwo, jakość podróżowania i umożliwia obniżenie kosztów transportu. Ponadto, pozwala na skoncentrowanie najbardziej uciążliwego dla środowiska ciężkiego towarowego ruchu drogowego na sieci dróg krajowych (ze względu na znaczne obciążenie ruchem ograniczany jest przebieg tych dróg przez obszary atrakcyjne turystycznie), przez co ułatwia ruch turystyczny na drogach wojewódzkich i powiatowych.

Realizowany obecnie program budowy dróg i autostrad, wzmocnienia nawierzchni drogowych, budowy obwodnic miast i miejscowości będzie kontynuowany w latach 2007-2013, przy czym budowa i rozbudowa infrastruktury zostanie wzbogacona działaniami mającymi na celu wdrożenie nowoczesnych systemów sterowania ruchem i unowocześnienie taboru, co ułatwi podróżowanie także w celach turystycznych.

Działania **Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz Zarządów Dróg Wojewódzkich** zmierzały w kierunku dostosowania istniejących dróg do wzrastającego obciążenia ruchem drogowym, podniesienia nośności nawierzchni oraz poprawy przepustowości i bezpieczeństwa ruchu na drogach. Wśród zadań dominowała budowa i remont dróg dojazdowych do atrakcji turystycznych, ośrodków wypoczynkowych, kąpielisk, plaż oraz przystani. W tym:

- oznakowano drogi wjazdowe do Małopolski w pasie dróg krajowych i wojewódzkich oraz kompleksowo oznakowano Małopolski Szlak Architektury Drewnianej (601 sztuk tablic drogowych typu E-22 a i E-10),
- wzmocniono nawierzchnię drogi krajowej Nr 7 Skołoszów-Zadąbrowie, Zadąbrowie-Orły, Orły-Dunkowiczki,
- wyremontowano drogę nr 786 Częstochowa – Kielce,

- przebudowano drogę krajową nr 16 Nagłady-Olsztyn, Olsztyn-Wójtowo,
- zmodernizowano drogę krajową nr 6 na odcinku Bodzęcin-Redostowo.

Ministerstwo Gospodarki aktywnie włączyło się zarówno w prace nad opracowywaniem zapisów programu operacyjnego w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej, także dla potrzeb turystyki, jak i w inicjatywy ukierunkowane na analizę i upowszechnianie informacji o stanie infrastruktury transportowej dla turystyki w Polsce.

W szczególności Ministerstwo Gospodarki wsparło merytorycznie, a także sfinansowało publikację z seminarium pn. „Problemy w dostępności transportu turystycznego w krajach Europy Środkowowschodniej”, zorganizowanego w ramach XV Forum Ekonomicznego w Krynicy Zdroju (9-11.09.2005r.). Uczestnicy seminarium prezentując zasadnicze i często wspólne problemy transportu w turystyce szczebla lokalnego, regionalnego i centralnego, postulowali także o szerszy udział przedstawicieli – decydentów w rozważaniach o tych i innych problemach utrudniających rozwój turystyki, jako znaczącego sektora gospodarki krajów tego regionu Europy.

Kwestie transportu zostały ponadto wyraźnie zaakcentowane w ramach opracowanego przez Ministerstwo Gospodarki i przyjętego przez Radę Ministrów „Projektu strategii rozwoju turystyki na lata 2007-2013”. Odpowiednie zapisy odnoszące się zarówno do potrzeb, jak i szans dla rozwoju turystyki związane bezpośrednio z rozwojem transportu zostały umieszczone ramach IV obszaru priorytetowego dokumentu: „Kształtowanie przestrzeni turystycznej”. Na ich kształcie w dużej mierze zaważył raport: „Prognoza oceny oddziaływania na środowisko Projektu strategii rozwoju turystyki na lata 2007-2013”, który zgodnie z Prawem Ochrony Środowiska (Dz.U. 2001 nr 62, poz.627) został opracowany przez ekspertów.

Także obchody Światowego Dnia Turystyki w roku 2005 poświęcone były - zgodnie z zaleceniem Światowej Organizacji Turystyki (UN WTO) - dostępności transportowej destynacji turystycznych. W Polsce, w ramach obchodów, została zorganizowana konferencja okolicznościowa pn.: „Podróże i transport - od wyobrażeń Juliusza Verne`a do rzeczywistości XXI wieku” (Stare Jabłonki, 30 września - 2 października 2005r.). W trakcie konferencji wygłoszono wiele interesujących wystąpień ekspertów w dziedzinie turystyki, które wskazywały na znaczenie i potrzeby zwiększania dostępności transportowej i komunikacyjnej dla rozwoju turystyki, a przez to regionów i miejscowości. Obchody Światowego Dnia Turystyki zorganizowała Warmińsko-Mazurska Organizacja Turystyczna na zlecenie Ministerstwa Gospodarki.

1.6.2. Opracowanie programu rozwoju żeglugi morskiej dla turystyki

Ministerstwo Transportu, jako wykonawca zadania, udzieliło informacji, iż z działań Ministerstwa na rzecz realizacji powyższego zadania wymienić należy:

- badania statystyczne w obszarze turystyki morskiej, prowadzone przez Instytut Morski (badania własne Instytutu),
- opracowanie przez Akademię Morską w: Gdyni i Szczecinie (na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury) założeń do „Strategii rozwoju gospodarki morskiej do roku 2015”. W Dziale 9 „Strategii...”, zatytułowanym Turystyka Morska, znalazła się szczegółowa analiza stanu obecnego turystyki morskiej oraz analiza dalszego rozwoju tej gałęzi turystyki, również w kontekście polityki Unii Europejskiej w tym zakresie. Po zakończeniu prac nad materiałem przez Akademię Morską, przygotowano syntetyczny dokument zatytułowany „Strategia rozwoju polskiej gospodarki morskiej do roku 2015”, który w dniu 11 października 2005 roku został przyjęty przez Radę Ministrów.

Ministerstwo Gospodarki, kontynuując w roku 2005 działania programowo-strategiczne (podejmowane w roku 2004) związane z rozwojem turystyki wodnej, zwłaszcza żeglarskiej, uczestniczyło (delegując swojego przedstawiciela) w pracach Komitetu Sterującego Programu Fundacji Ecobaltic „Błękitna Flaga”. Do Programu, który nastawiony jest na wdrażanie zasad ochrony środowiska oraz najwyższych standardów zarządzania i obsługi w nawodnych obiektach turystycznych (przez nadawanie ekologicznych znaków jakości obok kąpielisk), zgłasza się coraz więcej przystani jachtowych takich jak port jachtowy w Łebie oraz marin, jak Gdańsk i Gdynia. Właściciele tej infrastruktury zauważają możliwość rozwoju turystyki wodnej i budowania przewagi konkurencyjnej poprzez podnoszenie jakości swojej oferty.

Polska Organizacja Turystyczna (POT) zorganizowała stoisko narodowe na targach turystyki morskiej w Miami (USA), które odbyły się w dniach 14-17 czerwca 2005r. oraz wzięła udział w odbywającej się tam największej na świecie konwencji turystyki morskiej.

1.7. Uwzględnienie w pracach resortów aspektu atrakcyjności turystycznej gmin uzdrowiskowych i uzdrowisk w celu rozwijania funkcji turystyczno – wypoczynkowych

Ministerstwo Zdrowia, jako wykonawca zadania, uznaje, że nie bez znaczenia dla możliwości rozwoju turystyki na terenach stref ochrony uzdrowiskowej jest opiniowanie planów zagospodarowania przestrzennego gmin uzdrowiskowych, w których to opiniach określane jest stworzenie przyjaznych warunków mających na celu rozwój turystyki. Ministerstwo opiniując lokalizację zabudowy w strefach ochrony uzdrowiskowej brało pod uwagę potrzeby turystów odwiedzających te miejscowości. Opiniując pozytywnie budowę wyciągów narciarskich (Piwniczna Zdrój na górze Kiczar, Wysowa Zdrój itp.), torów saneczkarskich (Krynica Zdrój) oraz licznych pensjonatów stanowiących bazę noclegową dla turystów jak również kawiarnie i restauracje wszystkich 43. uzdrowisk, w znacznym stopniu przyczyniło się do rozwoju ruchu turystycznego na obszarze miejscowości uzdrowiskowych.

Ministerstwo Zdrowia dba również o to, aby w uzdrowiskach nie lokalizować obiektów przemysłowych i innych obiektów szkodliwych dla środowiska naturalnego. W ocenie Ministerstwa Zdrowia efektem tych działań jest zwiększony napływ do uzdrowisk turystów z krajów Unii Europejskiej, a zwłaszcza turystów niemieckich do miejscowości takich jak: Kołobrzeg, Świeradów Zdrój, Połczyn Zdrój.

Ministerstwo Zdrowia doceniając rozwój turystyki leczniczej w miejscowościach uzdrowiskowych wspiera także ich działalność promocyjną.

Przedstawiciele **Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Gospodarki** brali czynny udział w opracowaniu projektu ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych. Ustawa ta uchwalona przez Sejm RP w dniu 28 lipca 2005 r. i ogłoszona w Dz.U. Nr 167 pod poz. 1399, przewiduje w rozdziale 6 „Gminy uzdrowiskowe i gminy posiadające status obszaru ochrony uzdrowiskowej” szereg korzystnych zapisów, pozwalających na dalszy rozwój gmin uzdrowiskowych, a zwłaszcza działalności w zakresie turystyki.

Ministerstwo Skarbu Państwa, jako współwykonawca zadania, biorąc pod uwagę potrzeby spółek uzdrowiskowych, zwłaszcza w kontekście wyzwań rynkowych, dokonało w roku 2005 podwyższenia kapitału zakładowego ośmiu spółek, z przeznaczeniem na realizację zadań inwestycyjnych związanych z modernizacją ich bazy leczniczej i hotelowej oraz z modernizacją infrastruktury do produkcji zdrojowej.

Ponadto, Ministerstwo Skarbu Państwa wsparło finansowo w roku 2005. Spółkę Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciechocinek S.A., przekazując środki na remont tężni.

Międzyresortowy Zespół do spraw Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej Uzdrowisk w dniu 7 stycznia 2005r. przyjął „Zintegrowany Program Rozwoju Uzdrowisk ze szczególnym uwzględnieniem usług turystycznych”. Sprawozdanie z pracy Zespołu przyjęła Rada Ministrów w dniu 4 stycznia 2005r. W sprawozdaniu ujęto najważniejsze działania dla poszczególnych resortów, niezbędne do wdrożenia Zintegrowanego Programu Rozwoju Uzdrowisk.

Ministerstwo Gospodarki, jako współpracujące przy realizacji zadania, sfinansowało bezpłatne szkolenia dla ok. 300 osób. w ramach działania 6. Zintegrowanego Programu... pn. „Upowszechnienie wśród środowiska uzdrowisk i gmin, w których znajdują się uzdrowiska, wiedzy na temat możliwości, zasad i sposobów wykorzystania środków z funduszy strukturalnych”. Szkolenia te - realizowane przez Polską Agencję Rozwoju Turystyki S.A. - przeznaczone były dla przedstawicieli gmin, na terenie których znajdują się uzdrowiska tj. samorządów, przedsiębiorstw uzdrowiskowych oraz branży turystycznej. Dotyczyły one możliwości, zasad i sposobów wykorzystania środków z funduszy strukturalnych oraz pozostałych zewnętrznych źródeł finansowych w obszarze funkcjonowania i rozwoju uzdrowisk w Polsce. Szkolenia zorganizowano we Wrocławiu, Sopocie, Warszawie i Krakowie.

W ramach wymienionego zadania sfinansowano również opracowanie poradnika w wersji elektronicznej, który został zamieszczony na stronach internetowych Ministerstwa. Dotyczy on pozyskiwania środków finansowych na rozwój uzdrowisk i skierowany jest do samorządów oraz do podmiotów branży turystycznej, przedsiębiorstw uzdrowiskowych i stowarzyszeń. Jest poszerzoną wersją materiałów szkoleniowych, zawierającą szereg teoretycznych i praktycznych informacji, dotyczących możliwości wsparcia uzdrowisk ze środków unijnych.

Ponadto, Ministerstwo Gospodarki wsparło finansowo w roku 2005:

- ogólnopolską konferencję nt. „Podnoszenie atrakcyjności turystycznej gmin uzdrowiskowych w celu rozwijania ich funkcji turystyczno-wypoczynkowych”, zorganizowaną przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego w Busku Zdroju (28-30.09.2005 r.),
- opracowanie naukowo-badawcze pt. „Czynniki wpływające na jakość i konkurencyjność usług turystycznych w miejscowościach uzdrowiskowych”, przygotowane przez Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP we współpracy z Instytutem Turystyki w Krakowie,
- opracowanie i wydanie przez Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP publikacji materiałów z XIV Kongresu Uzdrowisk Polskich w Kołobrzegu pt. „Tradycja i nowoczesność – dwa oblicza lecznictwa uzdrowiskowego”,
- opracowanie i wydanie przez Polskie Stowarzyszenie Turystyki materiałów po-konferencyjnych pt. „Turystyka w uzdrowiskach”.

Polska Organizacja Turystyczna (POT) w ramach działania 8. Zintegrowanego Programu Rozwoju Uzdrowisk pn. „Przygotowanie konkurencyjnych produktów turystycznych” i w oparciu o opracowaną w 2003 roku „Koncepcję promocji polskich uzdrowisk i turystyki uzdrowiskowej w Polsce”, zrealizowała następujące zadania:

- zorganizowała drugą edycję Polsko-Rosyjskiego Forum Turystycznego w Nałęczowie (2-7 listopada 2005r.), którego celem była promocja walorów uzdrowiskowych Polski oraz oferty polskich biur podróży, uzdrowisk, sanatoriów i hoteli.
- opracowała folder pt. „Polska – po zdrowie i urodę” w trzech wersjach językowych (angielskiej, francuskiej i niemieckiej) w nakładzie 80.000 egzemplarzy,
- przeprowadziła akcję promocyjną „Polska pielęgniarka”, mającą zachęcić gości z zagranicy do odwiedzenia polskich uzdrowisk i SPA,

- wspierała udział uzdrowisk w stoiskach narodowych POT na zagranicznych międzynarodowych targach turystycznych,
- gromadziła i udostępniała zdjęcia atrakcji turystycznych w polskich uzdrowiskach w ramach Banku Wizerunków Polski,
- gromadziła, przetwarzała i udostępniała informacje o produktach turystycznych związanych z turystyką uzdrowiskową,
- dystrybuowała materiały promocyjne o uzdrowiskach polskich do ośrodków Polskich Ośrodków Informacji Turystycznej (POIT) za granicą.

1.8. Rozszerzenie i skoordynowanie działań wspierających rozbudowę bazy turystycznej, rekreacyjnej i gastronomicznej oraz przetwórstwa żywności i innych usług poza-noclegowych dla turystów, zwiększających dochody ludności wiejskiej

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako wykonawca zadania, poinformowało, iż w roku 2005 dofinansowało realizację zadań edukacyjnych, zleconych jednostkom nie należącym do sektora finansów publicznych, w tym organizację imprez sportowych i turystycznych.

Fundacja Programów Pomocowych dla Rolnictwa („FAPA”) w ramach działania 6. „Szkolenia zawodowe” Programu SAPARD zrealizowała dwa projekty:

- „Turystyka rekreacyjna oraz turystyka specjalistyczna”,
- „Agroturystyka i usługi towarzyszące”.

W ramach udzielonego wsparcia przeszkolono 1273. rolników z terenu całej Polski. Tematyka szkoleń cieszyła się dużym zainteresowaniem, zgłoszenia chętnych na kursy szkoleniowe przewyższały możliwości logistyczne projektów. Rolnicy, widząc potencjał jakim dysponują obszary wiejskie i potrzebę przekwalifikowania się, dostrzegali konieczność kształcenia się na różnych poziomach. Kursy pozwoliły poznać uczestnikom nowe formy organizacji aktywnego wypoczynku, w tym korzystanie z oferty pobliskich uzdrowisk oraz kształtować nowy, atrakcyjny wizerunek swojego gospodarstwa. Mieszkańcy obszarów wiejskich coraz bardziej doceniają takie projekty jako alternatywne źródło dochodów wobec działalności w rolnictwie, co znajduje odzwierciedlenie w działaniach popieranych i wspieranych przez Unię Europejską.

W ramach realizacji projektów odbyły się także wyjazdy studyjne do Włoch i Niemiec. W wyjeździe studyjnym do Włoch wzięło udział 80 uczestników szkoleń. Kurs wyjazdowy trwał 5 dni. Program obejmował między innymi wizyty w modelowych gospodarstwach wiejskich o charakterze turystycznym, w Centrum Turystycznym w regionie Piemont słynącym z różnorodnych form aktywności rolniczej, agroturystycznej, turystycznej oraz z przykładów dywersyfikacji, prowadzonej na obszarach wiejskich. Dzięki spotkaniom zagranicznym z osobami z pokrewnej branży dochodzi do wymiany doświadczeń, a w efekcie do czerpania wiedzy i inspiracji z dobrych wzorców. W wyjeździe do Niemiec wzięło udział 80 uczestników szkoleń poziomu zaawansowanego. Kurs wyjazdowy trwał 7 dni. Program obejmował wizyty w modelowych gospodarstwach prowadzących działalność agroturystyczną w Bawarii - w obecności przedstawicieli Związku Chłopów Bawarskich.

Także **Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie**, podobnie jak w latach ubiegłych, realizowało różne formy szkoleń w zakresie agroturystyki i turystyki wiejskiej. W roku 2005 zorganizowano:

- doroczne ogólnopolskie seminarium dla doradców ds. gospodarstwa wiejskiego i agroturystyki pn. „Pierwsze kroki w UE” (39. uczestników),
- dwie wizyty studyjne dla rolników: „Organizacja usług turystycznych na wsi” w ramach projektu „Rozwój agroturystyki na Białorusi” (49. uczestników),

- studia podyplomowe: „Organizacja turystyki i agroturystyki. Doskonalenie kwalifikacji nauczycieli organizowane we współpracy z SGGW” (33. uczestników – nauczyciele szkół rolniczych),
- dwa szkolenia wyjazdowe pn. „Różnicowanie działalności na obszarach wiejskich - ekoagroturystyka .Wymiana doświadczeń polskich i cypryjskich doradców” (7. uczestników - doradcy CDR).

Tematyka rozwoju turystyki i agroturystyki, jako jeden z istotnych czynników wpływających na rozwój obszarów wiejskich, występowała również w programach innych szkoleń, m.in. w ramach programu „Leader +”.

Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” przeprowadziła dwa szkolenia (sfinansowane całkowicie ze środków własnych) dla nowych inspektorów wiejskiej bazy noclegowej, które odbyły się w Wielach (woj. pomorskie) oraz w Gierzwałdzie (woj. warmińsko – mazurskie). Przeszkolono 18 osób. Ponadto, zrealizowała zadania, na które otrzymała dotacje z Ministerstwa Gospodarki (informacje o dofinansowaniu poniżej – w części dotyczącej Ministerstwa Gospodarki).

W ramach działań promocyjnych Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” zorganizowała wystawy stowarzyszeń turystycznych na:

- Targach Turystyki i Wypoczynku „LATO 2005” w Warszawie - „Wieś Polska Zaprasza”,
- Międzynarodowych Targach Gdańskich,
- Targach Turystycznych „TT Warsaw 2005”,
- Targach Turystycznych „Tour Salon” w Poznaniu

oraz uczestniczyła w wielu targach zagranicznych.

Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” współpracując z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa opiniowała wnioski do działania 2.4 Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”. Do grudnia 2005r. wydanych zostało ponad 1000 opinii. Przeprowadzonych zostało 131 kategoryzacji.

Inwestycje związane z rozwojem agroturystyki i turystyki wiejskiej mogły być wspierane w roku 2005 przez **Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)** poprzez następujące instrumenty pomocy:

- dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych w ramach linii kredytowej IP. Z zaproponowanej przez Agencję i Banki oferty kredytowej w roku 2005 skorzystało 37 kredytobiorców, zaciągając kredyty w ramach linii kredytowej IP/05 (podlinia w IP). Kredyty przeznaczone były na remonty, modernizację lub adaptację budynków oraz urządzenie pól namiotowych,
- realizację projektów w ramach działania 4 „Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” Programu SAPARD, które obejmowało trzy schematy, w ramach których beneficjenci mogli ubiegać się o wspieranie przedsięwzięć, między innymi na rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej:
 - ✓ tworzenie źródeł dodatkowego dochodu na obszarach wiejskich,
 - usługi turystyczne (w tym agroturystyka),
 - ✓ tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich,
 - usługi turystyczne,
 - ✓ publiczna infrastruktura turystyczna na obszarach wiejskich,
 - budowa lub remont oraz modernizacja elementów publicznej infrastruktury turystycznej,
 - organizacja i tworzenie komunikacji lokalnej na potrzeby ruchu turystycznego,

- tworzenie systemów informacji turystycznej w gminach lub związkach międzygminnych oraz promocja walorów gmin w celu zwiększenia ich atrakcyjności turystycznej.

W roku 2005 dla całego Działania 4. złożono 1.316 wniosków i zrealizowano 2.534 płatności,

- realizację projektów związanych z rozwojem agroturystyki oraz usług związanych z turystyką i wypoczynkiem w ramach działania 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja...”. W roku 2005 zrealizowano 17 projektów.

Ministerstwo Gospodarki, jako współpracujące przy realizacji zadania:

- sfinansowało publikację „Turystyka wiejska a rozwój i współpraca regionów”, która prezentuje dorobek XI Ogólnopolskiego Sympozjum Agroturystycznego, zorganizowanego przez Centrum Doradztwa Rolniczego, O/Kraków (Iwonicz Zdrój, 27-29 września 2005r.),
- dofinansowało 6 szkoleń, zorganizowanych przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” nt.: „HACCP” w agroturystyce, czyli zasady Dobrej Praktyki Produktu (GMP) i Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) i ich wdrażanie w agroturystyce”. Szkolenia, w których uczestniczyły 172. osoby, odbyły się województwach: warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim i podkarpackim,
- dofinansowało 5 szkoleń organizatorów turystyki wiejskiej, zorganizowanych przez Radę Główną Ludowych Zespołów Sportowych, w wyniku których przeszkolono 178 osób,
- dofinansowało konkurs kulinarny pt. „III Kulinarne Mistrzostwa Polski Gospodarstw Agroturystycznych”, zorganizowany przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” w Warszawie, podczas Targów Turystyki i Wypoczynku „LATO 2005”,
- sfinansowało publikację po-konferencyjną „Uwarunkowania rozwoju turystyki wiejskiej związanej z obszarami wiejskimi”. Konferencję zorganizowała Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Białej Podlaskiej (Janów Podlaski, 14-15 października 2005r.),
- dofinansowało szkolenie pt. „Podnoszenie jakości usług w turystyce wiejskiej i agroturystyce poprzez upowszechnianie systemu kategoryzacji wiejskiej bazy noclegowej i szkolenie kadr społecznych”, zorganizowane przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” (Dźwiniacz Dolny - woj. podkarpackie). Wzięło w nim udział 55 inspektorów kategoryzacyjnych PFTW „GG”,
- przedstawiciel Ministerstwa Gospodarki uczestniczył w konferencji podsumowującej projekt: „Agroturystyka i usługi towarzyszące”, zorganizowanej przez Akademię Rolniczą w Krakowie (Kraków, 17 grudnia 2005r.).

1.9. Uwzględnienie wsparcia dla rozwoju obiektów sportowych wykorzystywanych również przez turystów i mieszkańców miejscowości turystycznych (ze szczególnym uwzględnieniem obiektów wykorzystywanych przez dzieci i młodzież i osoby niepełnosprawne)

Ministerstwo Sportu (b. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu), jako wykonawca zadania, udzieliło informacji o „...realizacji zadań sportowych w roku 2005, które w szczególnych przypadkach mogą być wykorzystywane jako bazy turystyczne. Zostały one dofinansowane zgodnie z zasadą, którą w 2005r. określało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 lutego 2005r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 28, poz. 237). Są to:

- „Inwestycje określone w planie inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu”,
- „Inwestycje określone w wojewódzkich wieloletnich programach rozwoju bazy sportowej, realizowane przez samorządy terytorialne.”

Z informacji wynika, iż uruchomiono środki na realizację 732 inwestycji, z tego 691 inwestycji terenowych i 41 inwestycji strategicznych. Wśród inwestycji, na realizację których uruchomiono środki w roku 2005, znajdowało się 344 inwestycji nowo-rozpoczynanych i 388 inwestycji kontynuowanych.

W roku 2005 rozliczono 359 umów na dofinansowanie inwestycji sportowych. Podobnie jak w latach ubiegłych, dofinansowywano budowę obiektów sportowych ze środków pochodzących z dopłat do stawek w grach losowych, stanowiących monopol Państwa, tj. zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 1992r. o grach i zakładach wzajemnych, (Dz. U. Nr 4 z 14 stycznia 2004r., poz.27 z późn. zm.), określającymi przychody Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.

1.10. Uruchomienie systemu wspierania inwestycji zgodnie z ustawą z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji (Dz. U. Nr 41, poz.363 z późn. zm.)

Ministerstwo Gospodarki, jako odpowiedzialne za realizację zadania, udzieliło informacji, iż środki budżetowe ogółem przeznaczone na realizację ustawy z dnia 20 marca 2002r. o finansowym wspieraniu inwestycji (Dz. U. Nr 41, poz.363 z późn. zm.) wyniosły w 2005 roku 105.000 tys. zł., a także 228.000 tys. zł. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

W ramach poddziałania 2.2.1 Sektorowego Programu Operacyjnego (SPO) - „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (WKP) zawarto w roku 2005 jedną umowę dotyczącą projektu turystycznego. Projekt nosi tytuł „Ekologiczny park edukacji i rozrywki OSSA - wzrost konkurencyjności przez innowację i ekologię”. Inwestycja jest w toku realizacji. Termin zakończenia planowany jest na marzec 2007r.

2. Wzrost konkurencyjności polskiej oferty na rynkach międzynarodowych i rynku krajowym

2.1. Przegląd aktów prawnych i ich nowelizacja, nowelizacja ustawy o usługach turystycznych i aktów wykonawczych

Ministerstwo Gospodarki, jako realizator zadania, poinformowało, iż:

- art.16. ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (D. U. z 2005, Nr 175, poz.1462), wprowadził zmiany w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004r. Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.), na mocy których z dniem 1 stycznia 2006r. zadania wynikające z ustawy o usługach turystycznych, które wcześniej były w kompetencjach wojewodów zostały przeniesione w gestię marszałków województw,
- nowelizacja ustawy o usługach turystycznych ustanowiła ministra właściwego ds. turystyki jako organ wyższego stopnia w stosunku do decyzji marszałków województwa, wydawanych na podstawie ustawy o usługach turystycznych.

W związku z wymienionymi zmianami w ustawie o usługach turystycznych Minister Gospodarki wydał następujące rozporządzenia, dostosowujące dotychczas obowiązujące akty prawne do zmienionych przepisów ustawowych:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 grudnia 2005r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie (Dz. U. z 2006 r. Nr 5, poz. 29),

- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 stycznia 2006r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat związanych z zaszeregowaniem obiektu hotelarskiego (Dz. U. z 2006r. Nr 3, poz. 22),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 grudnia 2005r. w sprawie Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych (Dz. U. z 2006r. Nr 5, poz. 28),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 stycznia 2006r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (Dz. U. z 2006 r. Nr 15, poz. 104),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 stycznia 2006r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności przeprowadzanych w toku postępowania o uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego (Dz. U. z 2006r. Nr 15, poz.103).

Na mocy wymienionych rozporządzeń szczegółowe zadania, wynikające z ustawy o usługach turystycznych, które na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów należały do wojewodów, zostały przypisane marszałkom województw.

Ponadto, w roku 2005 zostały wydane przez Ministra Gospodarki następujące akty prawne regulujące uznawanie w Polsce nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego oraz działalności pilota wycieczek:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 października 2005r. w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności przeprowadzanych w toku postępowania o uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego (Dz. U. z 2005r. Nr 214, poz. 1805 oraz z 2006r. Nr 15, poz. 103),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 lipca 2005r. w sprawie stażu adaptacyjnego i testu umiejętności przeprowadzanych w toku postępowania o uznanie kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania działalności pilota wycieczek (Dz. U. z 2005r. Nr 214, poz. 1808).

W roku 2005 wydane zostało także rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 17 października 2005r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nadania statutu Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. z 2005r. Nr 21, poz. 1808). Na mocy tego rozporządzenie rozszerzono listę Polskich Ośrodków Informacji Turystycznej o dwunasty Ośrodek - w Tokio.

2.2. Wykorzystanie mechanizmów finansowych zawartych w „Strategii finansów publicznych i rozwoju gospodarczego Polska 2000-2010” do wspierania rozwoju turystyki

Ministerstwo Finansów, odpowiedzialne za realizację zadania, poinformowało, że odniesieniu do podatku od towarów i usług „Strategia finansów publicznych” główne założenia reformy podatkowej w podatkach pośrednich wiązała z wprowadzeniem zmian polegających na dostosowaniu krajowych przepisów podatkowych do wymogów i standardów Unii Europejskiej.

W konsekwencji powyższego Ministerstwo stwierdza, że można mówić jedynie w sensie ogólnym, iż dostosowanie krajowych przepisów podatkowych do standardów europejskich było czynnikiem o charakterze makroekonomicznym, sprzyjającym rozwojowi turystyki. Akcesja Polski do Unii Europejskiej była warunkowana m.in. dostosowaniem polskiego systemu podatków pośrednich do regulacji prawnych zawartych w 6 dyrektywie Rady UE z dnia 17 maja 1977r. w sprawie harmonizacji przepisów państw członkowskich - wspólny system podatku od wartości dodanej - ujednoliczona podstawa opodatkowania (77/388/EWG). W tym sensie ogólnym dostosowanie VAT do standardów UE umożliwiło podpisanie traktatu akcesyjnego do UE i umożliwiło włączenie podmiotów gospodarczych, w tym

również prowadzących działalność gospodarczą w zakresie turystyki, m.in. w system wykorzystywania funduszy strukturalnych funkcjonujących w ramach UE.

Główne zmiany stawek podatkowych VAT i w zakresie zasad rozliczania podatku VAT zostały zawarte w przepisach nowej ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535 z późn. zm.), która weszła w życie z dniem 1.05.2004r. Co do zasady wprowadzone nowe rozwiązania w zakresie systemu podatku VAT były rozwiązaniami obowiązującymi również w roku 2005.

W roku 2005 nie wprowadzono w podatkach dochodowych specyficznych rozwiązań, które miałyby zastosowanie jedynie do podatników działających w sferze turystyki.

2.3. Wzmocnienie sektora usług turystycznych w ramach programów rządowych (wspieranie przedsiębiorczości, wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, promocja na rynkach zagranicznych itp.)

Ministerstwo Gospodarki, jako wykonawca zadania, wskazało, iż Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO-WKP) jest jednym z sześciu programów operacyjnych ukierunkowanych na poprawę pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego. Podstawowym celem SPO-WKP jest zwiększanie konkurencyjności produktowej i technologicznej polskich przedsiębiorstw, pozwalające konkurować z firmami zagranicznymi. Aby to osiągnąć, zdecydowano się skierować pomoc unijną nie tylko do przedsiębiorców, ale także do instytucji otoczenia biznesu, wspierających ich działanie na rynku. Zakres wsparcia określają dwa priorytety. Priorytet I skierowany jest na rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu oraz Priorytet II, którego celem jest bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw.

Projekty wspierające rozwój turystyki na terenie Polski realizowane są w przede wszystkim w ramach Priorytetu II. Udzielane przedsiębiorcom wsparcie polega zarówno na dofinansowaniu wykorzystania usług doradczych oraz inwestycji bezpośrednio ukierunkowanych na zwiększanie zakresu oferowanych usług i podnoszeniu ich jakości, jak również na refundacji kosztów udziału przedsiębiorców w targach i misjach zagranicznych o tematyce turystycznej.

Pierwsza z wymienionych kategorii współfinansowana jest ze środków unijnych w ramach działań 2.1 „Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo”, 2.3 „Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje” oraz poddziałania 2.2.1 „Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji” Do końca 2005r. decyzją Instytucji Zarządzającej SPO-WKP zatwierdzono do wsparcia 32 projekty dotyczące turystyki, z czego 18 realizowanych jest w działaniu 2.1, natomiast 13 w działaniu 2.3 i 1 w poddziałaniu 2.2.1.

Wzrostowi zainteresowania Polską na arenie międzynarodowej służy udział polskich firm w targach i misjach gospodarczych z zakresu turystyki, wspierany w ramach działania 2.2.2 „Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw”. W roku 2005 podpisano 21 umów o dofinansowanie projektu: 16 umów na udział w targach ITB (Niemcy/Berlin) oraz 5 w targach MITT (Rosja/Moskwa).

Ogółem w roku 2005 w ramach SPO-WKP realizowane było 53 projekty z zakresu turystyki.

Niezależnie od powyższego **Wydziały Ekonomiczno-Handlowe (WEH) Ambasad RP** organizowały stoiska informacyjne na specjalistycznych targach turystycznych, w trakcie których prezentowane były walory turystyczne Polski z wykorzystaniem materiałów promocyjnych dostarczanych, przez Polską Organizację Turystyczną (POT), polskie biura

podróży, a także materiałów promocyjnych przygotowanych we własnym zakresie przez placówki. Materiały promocyjne przygotowane zarówno przez POT jak i biura podróży prezentowane były także na organizowanych przez WEH konferencjach i seminariach oraz spotkaniach z przedstawicielami biznesu. Dla przykładu:

- WEH w Lizbonie, który posiadał stoisko na Targach Turystycznych BTL (19-23 stycznia 2005r.), zaprosił także do udziału kilka polskich biur podróży jak np. Mazurkas Travel, Furnel Travel, ANPA Travel z Warszawy, Marco der Pole, Orbis,
- WEH w Stambule zorganizował stoisko informacyjne na 5. Śródziemnomorskich Targach Turystycznych – MTE 2005 w dniach (21-23 kwietnia 2005r.),
- WEH w Buenos Aires zorganizował polskie stoisko informacyjno-promocyjne na targach Ameryki Łacińskiej FIT 2005 – szóstych co do wielkości targach turystycznych na świecie. W targach uczestniczyły także 2 biura podróży: Gromada i AGATUR (firma polonijna oferujące szeroki zestaw wycieczek indywidualnych i zbiorowych do naszego kraju),
- WEH w Pradze zorganizował polskie stoisko narodowe na Międzynarodowych Targach Turystycznych Go/Region w Brnie (styczeń 2005r.), na którym prezentowały się poszczególne polskie regiony i przedsiębiorstwa reprezentujące branżę turystyczną,
- WEH w Montrealu we współpracy z przedstawicielstwem LOT z Toronto posiadał wspólne stoisko na International Travel and Tourism Show w Montrealu w dniach (28-30 października 2005r.),
- WEH w Lublanie wspólnie z przewoźnikiem lotniczym LOT zorganizował seminarium, na którym odbyły się spotkania z touroperatorami oraz przedsiębiorstwami słoweńskimi współpracującymi z LOT. W trakcie seminarium promowano Polskę jako cel turystyki kwalifikowanej i biznesowej. Przedstawiono również możliwości korzystania z sieci rezerwacji hoteli oraz materiały promujące bezpośrednie połączenia lotnicze do Polski,
- WEH w Sofii zorganizował spotkanie z ok. 70. bułgarskimi touroperatorami i agentami LOT (11 lutego 2005r).

Placówki ekonomiczno-handlowe zamieszczały na swoich stronach internetowych informacje nt. poszczególnych regionów turystycznych Polski oraz oferty hoteli, przedsiębiorstw agroturystycznych i uzdrowisk.

Wydziały Ekonomiczno-Handlowe przygotowywały także we własnym zakresie materiały promocyjne z zakresu turystyki, np.:

- WEH w Atenach przygotował folder o atrakcjach turystycznych w Polsce w języku greckim,
- WEH w Lizbonie wydał zaktualizowany informator turystyczno-biznesowy w języku portugalskim,
- WEH w Seulu wydrukował ulotki turystyczne o Polsce.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) zrealizowała w roku 2005 szereg działań w celu wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw z sektora turystyki, w tym działań finansowanych ze środków funduszy PHARE oraz z funduszy strukturalnych.

W ramach PHARE 2002:

- w roku 2005 Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości rozpoczęła realizację programu Phare 2002 SSG „Przedsiębiorczość w Polsce. Regionalny Program Wsparcia dla MSP”, dostępny dla małych i średnich przedsiębiorstw (z terenu 13. województw bez województwa mazowieckiego, śląskiego i wielkopolskiego). W ramach tego programu realizowano m. in. następujące komponenty:

- ✓ „Technologie Informatyczne dla Przedsiębiorstw”, w ramach którego przedsiębiorcy mogli aplikować o dotację na działania związane z usługami doradczymi z dziedziny informatyki np. tworzenie sieci lokalnych LAN, przygotowywanie specyfikacji zakupowej sprzętu informatycznego, systemu informatycznego. W 2005 r. rozliczono umowy (zawarte w 2004r.) z 3 firmami z branży turystycznej,
- ✓ „Program Rozwoju Przedsiębiorstw” - dotacje w ramach komponentu przeznaczone są na finansowanie przygotowania biznes planów, raportów dotyczących pozycji firmy na rynku, tworzenia strategii firmy. W okresie sprawozdawczym 6 przedsiębiorstw turystycznych aplikowało o dotację. Podpisano umowy z 7. firmami turystycznymi, w tym na podstawie wniosków złożonych w 2004r.,
- ✓ „Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych” - skierowany do firm eksportowych oraz rozpoczynających działania eksportowe. Dofinansowaniu podlegają wyjazdy na targi i wystawy oraz opracowanie raportów dotyczących strategii eksportowej przedsiębiorstwa. W roku 2005 umowę podpisała 1. firma turystyczna. Rozliczono też 2. umowy , w tym na podstawie wniosków i umów zawartych w 2004r.,
- ✓ „Fundusz Dotacji Inwestycyjnych”, który jest kontynuacją wcześniejszych edycji programu. W 2005 roku 1. firma z branży turystycznej złożyła wniosek o wsparcie finansowe. Podpisano 1. umowę na podstawie wniosku złożonego w roku 2004. Rozliczono 1. umowę.

W ramach Phare 2003:

- w roku 2005 Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości rozpoczęła wdrażanie programu Phare 2003 SSG „Przedsiębiorczość w Polsce: Regionalny Program Wsparcia dla MSP”, stanowiącego kontynuację poprzednich edycji regionalnych programów Phare. Program adresowano do małych i średnich przedsiębiorstw (z terenu 14 województw, z wyjątkiem województw: lubuskiego i opolskiego). W jego ramach realizowano m. in. następujące komponenty:
 - ✓ „Technologie Informatyczne dla Przedsiębiorstw” - firmy z branży turystycznej złożyły 3 wnioski,
 - ✓ „Program Rozwoju Przedsiębiorstw” - 2 przedsiębiorstwa turystyczne aplikowało o dotacje. Podpisano 1. umowę,
 - ✓ „Fundusz Dotacji Inwestycyjnych” - 17 przedsiębiorstw turystycznych aplikowało o dotację. Z uwagi na przedłużający się proces oceny wniosków, umowy zaczęto zawierać na początku 2006 r.
- w roku 2005 Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości wdrażała także program Phare 2003 Program Sektorowy MSP i Innowacyjność, realizowany na terenie całego kraju. W jego ramach realizowany był m. in. komponent doradczy:
 - ✓ „Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie” - obejmujący dotacje na usługi doradcze związane z wdrażaniem nowoczesnych technologii, systemów informatycznych oraz nowych linii technologicznych w przedsiębiorstwie. Wniosek złożyła 1. firma z branży turystycznej.

W ramach działań finansowanych ze środków funduszy strukturalnych:

- w roku 2005 Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości wdrażała „Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw”, w ramach którego realizowano następujące działania:
 - ✓ Działanie 2.1 „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez doradztwo”, którego celem było zwiększenie konkurencyjności małych i średnich

- przedsiębiorstw poprzez ułatwienie im dostępu do specjalistycznych usług doradczych. Wnioski złożyło 6 przedsiębiorstw turystycznych,
- ✓ Działanie 2.3 „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez inwestycje”, którego celem było zwiększenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez unowocześnienie ich oferty produktowej i technologicznej. W ramach działania wspierano projekty dotyczące inwestycji w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne. 29 firm z branży turystycznej złożyło wnioski o wsparcie,
- w roku 2005 roku Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości wdrażała schemat a) „Doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr”, działanie 2.3 „Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki” Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL), w ramach którego wsparcie skierowane było do pracowników oraz kadry zarządzającej małych, średnich i dużych firm, w tym również z branży turystycznej. Przedsiębiorcy mogli wziąć udział w szkoleniach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Projekty miały m.in. formę szkoleń zawodowych, zarówno w zakresie ogólnego podwyższenia kwalifikacji i umiejętności, jak i zdobycia nowych. PARP zawarła w sumie 305 umów z projektodawcami na realizację projektów szkoleniowych. W ramach zawartych umów wsparciem zostanie objętych ponad 210 tys. pracowników małych i średnich firm, w tym również z branży turystycznej. Dla przykładu:
- ✓ Instytut Turystyki w Krakowie Sp. z o.o. przeprowadził szkolenia pt. „Nowe szanse, nowe możliwości rozwoju potencjału kadr turystycznych i uzdrowiskowych” o tematyce dotyczącej współczesnych metod zarządzania firmą, jako elementu innowacyjności turystyki oraz podnoszenia kwalifikacji kadr w zakresie pierwszego kontaktu z klientem. Szkolenia odbywały się na terenie całego kraju. W roku 2005 rozpoczęto rekrutację chętnych do uczestnictwa w projekcie, który był realizowany do końca października 2006r.,
 - ✓ Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej zrealizowała projekt pt. „Rozwój nowoczesnych kadr branży turystycznej Polski południowo-wschodniej”. Szkolenia z dziedziny turystyki dla pracowników małych i średnich firm turystycznych obejmowały zagadnienia z dziedziny zarządzania produktem turystycznym, zarządzania jakością, narzędziami informatycznymi, strategiami marketingowymi, nowoczesnymi technikami obsługi klienta. Szkolenia odbędą się na terenie województw: małopolskiego, śląskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. W roku 2005 prowadzono rekrutację chętnych do uczestnictwa w projekcie, który będzie realizowany do końca listopada 2006r.,
 - ✓ Polska Agencja Rozwoju Turystyki S.A. przeprowadzi działania w ramach projektu „Rozwój przemysłu hotelarsko-turystycznego poprzez szkolenie kadr w wykorzystywaniu nowoczesnych technologii”. Szkolenie skierowane jest do kadry przemysłu turystycznego i jego tematyka obejmuje nowoczesne systemy rezerwacyjne, elektroniczne systemy zarządzania, przewodową i bezprzewodową komunikację, systemy bezpieczeństwa i dostępu obiektów turystycznych, pozyskiwanie funduszy strukturalnych na wdrożenie innowacyjnych rozwiązań. Szkolenia obejmą swoim zasięgiem cały kraj. Rekrutację rozpoczęto w II kwartale 2006r.,
 - ✓ Wyższa Szkoła Handlowa w Kielcach zrealizuje projekt pt. „Studia podyplomowe szansą rozwoju kadr”. Zorganizowane zostaną studia podyplomowe z zakresu rachunkowości finansowej i zarządczej, wyceny nieruchomości, zarządzania nieruchomościami, zarządzania zasobami

ludzkimi, zarządzania jakością, bezpieczeństwa i higieny pracy, kontroli i audytu wewnętrznego w przedsiębiorstwie, zarządzania procesami logistycznymi w firmie, zarządzania w turystyce i hotelarstwie. Projekt obejmuje swoim zasięgiem województwa: świętokrzyskie, lubelskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, podkarpackie i śląskie. Rekrutację rozpoczęto w II kwartale 2006r.,

- w ramach realizacji schematu b) „Promocja rozwiązań systemowych w zakresie potencjału adaptacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy”, działania 2.3 „Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki”, Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości ogłosiła w roku 2005 przetargi dla instytucji szkoleniowych na realizację projektów szkoleniowych, zgodnie z opracowaną wcześniej tematyką. Schemat b) zakłada realizację projektów na dużą skalę, odpowiadających na potrzeby setek przedsiębiorstw oraz realizację projektów o charakterze innowacyjnym, pilotażowym, które testują rozwiązania systemowe. W ramach schematu b) działanie 2.3 SPO RZL, Agencja podejmowała działania związane m. in. z realizacją następujących projektów:

- ✓ „Program szkolenia kadr dla rozwoju produktów turystycznych” – w ramach projektu w grudniu 2005r. podpisano umowę z Konsorcjum firm, którego liderem jest Doradztwo Gospodarcze DGA S.A., na realizację usługi szkoleniowej, której celem jest podniesienie konkurencyjności podmiotów funkcjonujących i mających wpływ na funkcjonowanie branży turystycznej w wybranych regionach, poprzez doskonalenie umiejętności i kwalifikacji kadr zarządzających oraz pracowników. Projekt przewiduje szkolenia zawodowe i językowe dla pracowników regionalnych przedsiębiorstw turystycznych oraz promocję ich oferty wśród touroperatorów. Projekt będzie realizowany na terenie 5 województw: podlaskiego, świętokrzyskiego, kujawsko-pomorskiego, dolnośląskiego i pomorskiego. Zakłada się, że przeszkolonych zostanie 2 115 osób, w tym 600 osób reprezentujących 200 jednostek samorządu terytorialnego, 200 osób ze 100 organizacji pracodawców, 1295 osób z 4300 MSP oraz 20 osób z 20 dużych przedsiębiorstw. Szkolenia będą również dotyczyły doskonalenia lokalnych i regionalnych produktów turystycznych oraz marketingu i poprawy jakości usług turystycznych. Projekt składa się z trzech komponentów: „Stworzenie markowych sieciowych produktów turystycznych”, „Dostarczanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podniesienia konkurencyjności firm turystycznych” oraz „Doskonalenie umiejętności językowych pracowników i kadr zarządzających firm turystycznych”. Przewidziana jest organizacja konferencji podsumowujących realizację projektu, w których łącznie weźmie udział ok. 750 osób z organizacji turystycznych, jednostek samorządu terytorialnego, a także touroperatorzy oraz media,
- ✓ „Program szkolenia kadr dla rozwoju produktów turystycznych II” - adresowany do podmiotów funkcjonujących w sektorze turystycznym lub mających wpływ na funkcjonowanie tego sektora w pięciu wybranych województwach: lubelskim, małopolskim, śląskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. Grupami docelowymi programu (beneficjentami ostatecznymi) są: kadra zarządzająca i pracownicy przedsiębiorstw turystycznych, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, przedstawiciele organizacji przedsiębiorców i pracodawców oraz przedstawiciele organizacji wspierania przedsiębiorczości. Ogólnym celem projektu jest podniesienie konkurencyjności sektora turystycznego w wybranych regionach kraju poprzez doskonalenie umiejętności i kwalifikacji

kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw turystycznych oraz instytucji i organizacji mających wpływ na funkcjonowanie sektora turystycznego. W ramach projektu wspierane będą wybrane grupy współpracujących ze sobą i zlokalizowanych w wybranych obszarach województw przedsiębiorstw, wraz z przedstawicielami otoczenia biznesu, których oferta i świadczone, uzupełniające się wzajemnie usługi mogą stanowić atrakcyjny, lokalny produkt turystyczny. W rezultacie, poprzez wzmocnienie kapitału ludzkiego przedsiębiorstw (w wyniku szkoleń i doradztwa związanego ze szkoleniami), wzmocniony zostanie potencjał tych przedsiębiorstw do współpracy w formule sieciowej (współpracy wzajemnej oraz współpracy z otoczeniem), zostanie unowocześniona ich oferta turystyczna oraz zwiększony potencjał do dalszego rozwoju. Realizowane usługi wspierać będą rozwój nowoczesnej oferty turystycznej jako lokalnego produktu turystycznego. Projekt został zatwierdzony do realizacji przez Instytucję Zarządzającą SPO RZL w dniu 24 maja 2005r.

W ramach działań pozostałych, wymienić można między innymi następujące:

- W 2005 roku małe i średnie przedsiębiorstwa, w tym firmy z branży turystycznej, mogły korzystać z usług informacyjnych i doradczych świadczonych przez 140 Punktów Konsultacyjnych (PK), zlokalizowanych na terenie całego kraju. W okresie styczeń - grudzień 2005r. wyświadczono 32.265 usług informacyjnych, z których skorzystało 21.544 klientów, w tym przedsiębiorców z branży turystycznej. Ponadto, odnotowano 224.671 wejść na strony www. w miejscu „Pakietów i Produktów Informacyjnych”, zawierających krótkie opracowania tematyczne skierowane do przedsiębiorców, a 9.777 użytkowników skorzystało z „Bazy Wiedzy”, w której umieszczono odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania dot. programów pomocowych wdrażanych przez PARP,
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości koordynowała ponadto prace sieci Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (KSU). W jej ramach utworzono podsieć KSI (Krajowa Sieć Innowacji), której celem było zwiększenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, w tym z branży turystycznej, w wyniku proinnowacyjnych usług świadczonych przez ośrodki KSI i instytucje sfery badawczo-rozwojowej. W 2005 roku KSI tworzyło 18 ośrodków zarejestrowanych w KSU. Usługi ośrodków KSI obejmowały głównie pomoc w zakresie tworzenia warunków do transferu i komercjalizacji nowych rozwiązań technologicznych oraz realizacji przedsięwzięć innowacyjnych w przedsiębiorstwach sektora MSP,
- w dniach 25 - 29 kwietnia 2005r. przedstawiciel PARP uczestniczył w wizycie studyjnej Polskiej Organizacji Turystycznej w Austrii,
- w dniach 16 - 18 czerwca 2005r. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości włączyła się do udziału w „Międzynarodowych Targach Biznesu i Innowacji Inicjatywa 2005”, połączonych z III Ogólnopolskim Salonem Franchisingu. Przedstawiciel PARP zaprezentował zagadnienia związane z Sektorowym Programem Operacyjnym Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, działanie 2.1. Wystawcy biorący udział w targach reprezentowali różnorodne gałęzie gospodarki, w tym m.in. turystyczną.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych, jako współwykonawca zadania, poinformowało, iż celem działań promocyjnych realizowanych przez ambasady, konsulaty i Instytuty Polskie na całym świecie jest kształtowanie pozytywnego wizerunku Polski i Polaków za granicą. Wszelkie działania promocyjne podejmowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

tworzą bazę dla prowadzenia bardziej szczegółowej promocji turystycznej oraz pośrednio przekładają się na rozwój turystyki przyjazdowej do Polski.

Do najważniejszych przedsięwzięć promocyjnych w roku 2005 Ministerstwo Spraw Zagranicznych zaliczyło:

- uroczystości związane z obchodami:
 - ✓ 25-lecia Solidarności, w tym zagraniczne prezentacje wystawy „Drogi do wolności – przez Solidarność do Europy” w licznych państwach Europy, obu Ameryk i Afryki,
 - ✓ 60. rocznicy zakończenia II wojny światowej,
 - ✓ 150. rocznicy śmierci Adama Mickiewicza, szczególnie w miejscach związanych z poetą: we Francji, na Litwie, Ukrainie, w Rosji, a przede wszystkim w Turcji, gdzie doprowadzono do ponownego otwarcia Muzeum Adama Mickiewicza w Istambule,
 - ✓ "Roku Polsko-Niemieckiego", na którego program złożyły się m.in. projekty instytucji centralnych, władz regionalnych, organizacji pozarządowych, wspólnot wyznaniowych oraz środowisk i organizacji polonijnych w Niemczech. Ważnym elementem była współpraca województw i krajów związkowych oraz miast partnerskich w Polsce i Niemczech,
 - ✓ "Roku Polski na Ukrainie", który był najszerzą prezentacją Polski w niepodległej Ukrainie. Największy nacisk położono na prezentację polskiej kultury, jednakże na przestrzeni roku odbyło się też wiele imprez o charakterze gospodarczym i społecznym,
- współpracę multilateralną:
 - ✓ w roku 2005 państwa współpracujące w ramach Grupy Wyszehradzkiej dofinansowały, poprzez Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki, realizację 303. międzynarodowych projektów. Novum w dotychczasowej działalności MFW było dofinansowanie programów mających na celu promocję turystyczną regionów,
- promocję w internecie:
 - ✓ realizowano zadania wynikające z decyzji Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003r. o przekształceniu resortowego portalu "Panorama Polski" w program rządowy. W okresie 12. miesięcy oglądalność serwisu wzrosła o 41%.,
- politykę informacyjną:
 - ✓ zorganizowano 85 wizyt studyjnych dla zagranicznych dziennikarzy i przedstawicieli środowisk opiniotwórczych. Ich wynikiem było m.in. ponad 100 artykułów, 60 audycji telewizyjnych i radiowych, 3 wkładki prasowe poświęcone Polsce,
 - ✓ kontynuowano prace związane z aktualizacją i dodrukiem dotychczas przygotowanych publikacji, których tematyka dotyczyła: kultury, turystyki, ekonomii („Welcome to Poland”, „Made in Poland”, „Poland for children”),
 - ✓ kontynuowano wydawanie comiesięcznego dodatku do „The Warsaw Voice”, zatytułowanego „The Polish Voice” oraz dokonywano zakupów nowych publikacji na potrzeby placówek RP, m.in. „The Polish Culture”,
- inne działania:
 - ✓ kontynuowano prace związane z realizacją Programu Marketingu Narodowego,
 - ✓ kontynuowano międzyresortowe prace związane z tworzeniem kompleksowej strategii promocji wizerunku Polski w ramach Rady Promocji Polski,

- ✓ sfinansowano, ze środków pozyskanych z rezerwy celowej budżetu państwa, kampanię radiową, promującą członkostwo Polski w UE (realizacja przez Radio Polonia w 7. językach),
- ✓ udzielano dotacji dla instytucji pożytku publicznego na realizację przedsięwzięć, mających szczególne znaczenie dla budowy pozytywnego wizerunku Polski w świecie oraz zgodnego z kierunkami polskiej polityki zagranicznej,
- ✓ prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-promocyjnych na placówki, w tym wysyłkę materiałów promujących turystykę do Polski, dostarczanych na prośby placówek przez Polską Organizację Turystyczną,
- ✓ zorganizowano uroczystości przyznania dyplomów Ministra Spraw Zagranicznych za wybitne zasługi dla promocji Polski. Jednym z laureatów za rok 2005 została Polska Organizacja Turystyczna.

2.3.a. Wzmocnienie pozycji konsumenta usług turystycznych, w szczególności w aspekcie pełnej informacji na temat towarów i usług turystycznych oraz warunków zawierania transakcji

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), wykonawca zadania, poinformował, iż w roku 2005 w odniesieniu do branży turystycznej podjął szereg działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym. W wyniku tych działań zaobserwować można podniesienie świadomości prawnej zarówno konsumentów jak i przedsiębiorców, świadczących usługi turystyczne. Ci ostatni widząc potrzebę dostosowania własnej działalności gospodarczej do zmieniających się stosunków społecznych, w przeważającej części dobrowolnie zmieniają kwestionowane przez UOKiK postanowienia wzorców umów.

W związku z faktem, iż w stosowanych przez organizatorów turystyki wzorcach umownych w dalszym ciągu pojawiają się postanowienia mogące nosić cechy klauzul **abuzywnych**, UOKiK postanowił przeprowadzić w 2005r. kolejną kontrolę w tym zakresie. Kontrolą objęto mniejszych organizatorów turystyki oraz przedsiębiorców, świadczących usługi ubezpieczenia turystycznego. Kontrolowanych przedsiębiorców wybrano drogą losową, bądź na podstawie skarg otrzymywanych przez UOKiK. Ponadto, analizie poddano umowy tych organizatorów, w stosunku do których UOKiK do tej pory nie podejmował jeszcze żadnych działań.

Kontrola wzorców umów stosowanych przez organizatorów turystyki dokonywana jest głównie w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tekst, jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93, z późn.zm.),
- ustawa z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz. U. Nr 97, z poz. 1050).

W ramach kontroli UOKiK zbadał treści wzorców umów:

- umów o imprezę turystyczną, katalogów i folderów oferowanych klientom,
- umów ubezpieczenia (NNW), obligatoryjnie zawieranych przez organizatorów turystycznych na rzecz klienta,
- umów ubezpieczenia turystycznego zawieranych przez klientów w ramach umowy indywidualnej.

Spośród 119. skontrolowanych organizatorów turystyki - w 114. przypadkach stwierdzono nieprawidłowości. UOKiK zbadał również wzorce umowne stosowane przez

13. przedsiębiorców świadczących usługi ubezpieczenia turystycznego. W przypadku 9. stwierdzono nieprawidłowości w zakresie umów ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW), zawieranych obligatoryjnie na rzecz klienta, a w 7. w zakresie umów ubezpieczenia turystycznego, zawieranych w ramach umowy indywidualnej.

Najczęściej kwestionowanymi postanowieniami wzorców umów wykorzystywanych przez organizatorów turystyki w relacjach z konsumentami są postanowienia wyłączające bądź ograniczające odpowiedzialność organizatora za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o świadczenie usług turystycznych. Z praktyki UOKiK wynika, że organizatorzy turystyki rozszerzają w swoich postanowieniach umownych zakres okoliczności, za które nie ponoszą odpowiedzialności. Jako środek do osiągnięcia tego celu może służyć (czasami nawet nieświadomie) umieszczanie w postanowieniach umów zwrotów niedookreślonych i niejasnych. Należy w tym miejscu podkreślić, iż w związku z wymogiem bezwzględnej transparentności wzorca umowy, postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta.

Innym rodzajem ograniczenia odpowiedzialności jest różnicowanie umów typu Last Minut w stosunku do standardowych umów o świadczenie usług turystycznych. Ustawa o usługach turystycznych nie rozróżnia natomiast specjalnych typów umów o świadczenie usług turystycznych, do których przepisy ustawy o usługach turystycznych stosowałoby się tylko częściowo bądź nie stosowałoby się ich w ogóle.

Ograniczenie odpowiedzialności organizatora często polegało także na próbie przerwania jej na kontrahentów organizatora turystyki czyli na podmioty, za pośrednictwem których organizator zawiera umowy, bądź za pomocą których ją wykonuje (agent organizatora, przewoźnik, hotel, itp.). Taka praktyka jest sprzeczna z art. 474 k.c., który stanowi, że odpowiedzialność w takich przypadkach ponosi organizator jak za działania własne.

Inną formą ograniczenia odpowiedzialności organizatorów turystyki z tytułu niewykonania konsumentowi możliwości dochodzenia roszczeń. Poprzez stosowanie zbyt krótkich terminów składania reklamacji oraz nakładanie na konsumenta nadmiernych formalności, organizator może de facto zamknąć drogę dochodzenia przez konsumenta roszczeń i w konsekwencji ograniczyć swoją odpowiedzialność.

Inną grupą postanowień umownych, mogących wykazywać cechy abuzywności, są postanowienia, które w sposób nieprawidłowy ustalają cenę, a także skutki prawne jej zmiany. Nieprawidłowości te polegają w szczególności na podawaniu przez organizatora turystyki ceny za daną imprezę turystyczną bez uwzględnienia podatku VAT.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwestionował także postanowienia, które uprawniały organizatora turystyki do jednostronnej zmiany umowy, bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie. Najczęściej spotykanymi postanowieniami umownymi w tym zakresie były te, które przewidywały uprawnienie organizatora turystyki do zmiany programu imprezy.

Kolejną, powszechnie spotykaną we wzorcach umów, nieprawidłowością było stosowanie konstrukcji kosztów zryczałtowanych, w związku z rezygnacją konsumenta z wykonania umowy. UOKiK, mając na uwadze interesy obu stron uznał, iż stosowanie konstrukcji kosztów zryczałtowanych może być uzasadnione tylko w przypadku, gdy organizator określi je w ten sposób, że będą one odpowiadać faktycznym kosztom, jakie poniesie on z powodu rezygnacji konsumenta z wykonania umowy.

W zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia ewentualnych sporów, powstałych na tle umowy o świadczeniu usług turystycznych, UOKiK kwestionował postanowienia narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscem właściwym.

Wobec organizatorów turystyki, którzy nie dokonali dobrowolnie zmian zakwestionowanych przez UOKiK postanowień umownych, wniesiono w roku 2005 do Sądu Okręgowego

w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów 15 powództw o uznanie niektórych postanowień wzorca umowy za niedozwolone. W roku 2005 do prowadzonego przez Prezesa UOKiK Rejestru postanowień wzorców umów, uznanych za niedozwolone, zostało wpisanych 78 postanowień, zakwestionowanych prawomocnym wyrokiem przez Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Należy dodać, iż postanowienia umowne, dotyczące turystyki, stanowią obecnie największą grupę postanowień jednolitych branżowo, wpisanych do tego Rejestru.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał w roku 2005 również 4 decyzje w sprawach o naruszenie przez organizatorów turystyki zbiorowych interesów konsumentów.

Ministerstwo Gospodarki, jako współwykonawca zadania, uznaje, że przepisy powszechnie obowiązującego prawa, regulujące działalność w zakresie turystyki, zapewniają wysoki poziom ochrony klienta. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.) nakłada na przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne obowiązek informowania klientów o wszystkich istotnych elementach umowy w sposób jasny i zrozumiały. Praktyka wskazuje, iż świadomość konsumentów, co do przyznanych im praw, jest ciągle zbyt mała o czym świadczą liczne skargi od konsumentów. W roku 2005:

- do urzędów wojewódzkich wpłynęło 539 skarg na podmioty świadczące usługi turystyczne,
- wojewodowie przeprowadzili 271 kontroli podmiotów organizujących imprezy turystyczne, z czego 254 kontrole dotyczyło organizatorów i pośredników turystycznych, a 12 - agentów turystycznych.

Na stronach internetowych Ministerstwa Gospodarki zamieszczane są i aktualizowane na bieżąco informacje z zakresu ochrony konsumenta usług turystycznych. Ponadto, na bieżąco modernizowany jest przez Ministerstwo Gospodarki system gromadzenia, przetwarzania i udostępniania danych, zawartych w Centralnej Ewidencji Organizatorów i Pośredników Turystycznych. Centralna Ewidencja... służy zapewnieniu konsumentom możliwości łatwego i szybkiego uzyskania informacji o posiadaniu przez konkretny podmiot turystyczny wymaganego wpisu do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych (prowadzonego przez marszałka województwa) oraz informacji o zabezpieczeniu finansowym wyjazdu.

2.4. Wsparcie dla kształcenia i doskonalenia kadr turystycznych, w szczególności dla wypoczynku dzieci i młodzieży; monitorowanie programów i efektów kształcenia

Ministerstwo Edukacji Narodowej (b. Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu), jako realizator zadania, poinformowało, iż resort edukacji odpowiada za kształcenie kadr w systemie szkolnictwa zawodowego w zawodach hotelarskich, gastronomicznych i turystycznych – HOGATUR. W roku szkolnym 2005/2006 łączna liczba osób kształcących się w wymienionych niżej zawodach w szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych oraz niepublicznych nie posiadających takich uprawnień, zarówno dla młodzieży jak i dorosłych, wynosiła odpowiednio*:

- technik hotelarstwa – 36 968,
- technik organizacji usług gastronomicznych – 18 004,
- technik obsługi turystycznej – 16 677,
- kucharz – 11 288,
- kelner – 3 508,
- kucharz małej gastronomii – 31 815,
- pracownik pomocniczy obsługi hotelowej – 145.

* Źródło: dane GUS za rok szkolny 2005/2006

Ministerstwo Gospodarki, jako współpracujące przy realizacji zadania, ukierunkowało w roku 2005 swoje działania głównie na doskonalenie jakości procesu kształcenia kadr na poziomie średnim i wyższym. Kontynuowano też prace zmierzające do uruchomienia nowego kierunku kształcenia na poziomie wyższym pn. „Turystyka”.

Ministerstwo Gospodarki było organizatorem lub współorganizatorem takich przedsięwzięć, jak na przykład:

- szkolenia i doskonalenie zawodowe kadr turystyki:
 - ✓ zlecono zorganizowanie i przeprowadzenie 3. szkoleń dla 120. przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne,
 - ✓ opracowano i upowszechniono folder wraz z płytą CD, zawierającą materiały pokonferencyjne akademii planistów i organizatorów konferencji,
 - ✓ sfinansowano zakupienie nowych wydawnictw do centralnych bibliotek PTTK,
 - ✓ zorganizowano 10 szkoleń dla 438. osób, w tym dla organizatorów turystyki wiejskiej oraz kadr zawodowych i społecznych działających w turystyce,
- działania na rzecz podnoszenia jakości kształcenia kadr dla turystyki:
 - ✓ zorganizowano warsztaty dla branży turystycznej w celu określenia sylwetki absolwenta nowego kierunku studiów o nazwie „Turystyka”, zgodnego z oczekiwaniami rynku pracy (dot. sektora usług turystycznych),
 - ✓ zorganizowano i przeprowadzono dwie ogólnopolskie konferencje mające na celu przygotowanie projektu standardów dla nowego kierunku studiów o nazwie „Turystyka”,
 - ✓ wypracowano projekt standardów kształcenia dla nowego kierunku studiów turystyka/gospodarka turystyczna i skierowano do konsultacji społecznych,
 - ✓ zorganizowano i przeprowadzono konferencję na temat prac badawczych w turystyce,
 - ✓ dofinansowano opracowanie „Programu kształcenia kadr dla turystyki w województwie pomorskim”, w tym ekspertyz: „Analiza rynku pracy w turystyce na terenie województwa pomorskiego”, „Analiza usług edukacyjnych kadr turystycznych w województwie pomorskim”, „Analiza kwalifikacji kadry turystycznej województwa pomorskiego”, „Główne kierunki działań w zakresie podniesienia jakości kadr turystycznych w województwie pomorskim”,
 - ✓ zlecono zorganizowanie i przeprowadzenie szkolenia specjalistycznego nt. standardów wymogów egzaminacyjnych, egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe dla zawodów: technik hotelarstwa i technik obsługi turystycznej, przeprowadzenie symulacji egzaminu zawodowego oraz zrealizowanie V Ogólnopolskiej Konferencji dla Dyrektorów Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich,
 - ✓ wydano i upowszechniono materiały konferencyjne pt. „Turystyka w badaniach naukowych w Polsce i na świecie” w języku angielskim,
 - ✓ wydano i upowszechniono materiały po-konferencyjne nt. „Stan i perspektywy oraz innowacje w rozwoju turystyki na obszarach wiejskich”,
 - ✓ wydano i upowszechniono publikację po-konferencyjną pt. „Konkurencyjność polskiego produktu turystycznego”,
 - ✓ wydano i upowszechniono publikację po-konferencyjną pt. „Turystyka religijno-pielgrzymkowa”;
- konkursy:
 - ✓ zrealizowano VII edycję konkursu wiedzy o hotelarstwie im. L. Wellmanna, wśród uczniów szkół hotelarskich,

- ✓ przeprowadzono IV edycję konkursu o nagrodę ministra za najlepszą pracę magisterską z zakresu gospodarki turystycznej.

2.5. Koordynowanie i pomoc w opracowywaniu programów poprawy bezpieczeństwa, z uwzględnieniem bezpieczeństwa turystów, w tym młodzieży i turystów zagranicznych

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, jako wykonawca, poinformowało, iż w/w zadanie realizowane jest głównie w ramach zadań ustawowych służb i straży - bez dodatkowych nakładów finansowych ze strony resortu.

Zadaniem Policji i administracji jest zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim korzystającym z wypoczynku, jak też dbałość o należyte przestrzeganie porządku publicznego w miejscach wypoczynku oraz zapobieganie zdarzeniom związanym z wypadkami, np. utonięciami, pożarami, zatruciami. Nie bez znaczenia pozostaje zapewnienie płynności ruchu na drogach i bezpieczeństwo użytkowników, szczególnie w punktach dojazdowych do miejsc wypoczynku, a także zapewnienie bezpieczeństwa osób wypoczywających przed rozbojami, kradzieżami, czy uszkodzeniami ich mienia.

Według Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji słusznym wydaje się przyjęcie założenia, że wśród czynników towarzyszących turystyce i powodujących zagrożenie bezpieczeństwa i porządku publicznego znajdują się takie, które w zasadzie są niezależne od turystów i organizatorów turystyki, oraz takie, które są następstwem „zawinionych” działań, postaw, czy zaniedbań z ich strony. Czynnikiem tymi są:

- zjawiska kryminogenne towarzyszące turystyce,
- zaniedbania i braki organizacyjne popełnione przez organizatorów turystyki,
- skłonności i postawy samych turystów.

Komenda Stołeczna Policji w ramach zadań ustawowych realizowała w roku 2005 programy prewencyjne, które ze względu na swój charakter dotyczyły również poprawy bezpieczeństwa turystów. W ramach współdziałania z Mazowieckim Zakładem Przewozów Regionalnych PKP stołeczni policjanci uczestniczyli w naradach, podczas których omawiano zagrożenia bezpieczeństwa podróżnych oraz określano strategiczne zadania, zmierzające do ograniczenia zjawisk przestępczych na szlakach kolejowych.

Bezpieczeństwa turystów przebywających na terenie m.st. Warszawy strzegli również policjanci Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Stołecznej Policji. Policjanci ruchu drogowego realizowali programy prewencyjne, tj.: „Bezpieczne ferie 2005”, „Bezpieczne wakacje 2005”, i „Bezpieczna 7. od Bałtyku do Tatr”. W trosce o bezpieczeństwo podróżujących skontrolowali 2193 autokary. Ponadto, prowadzone były spotkania, prelekcje i pogadanki z młodzieżą i dziećmi spędzającymi wakacje w Warszawie. Tematem tych spotkań było przekazanie informacji na temat bezpiecznych zachowań oraz zagrożeń występujących na terenie dużych aglomeracji. Dokonywano również kontroli placówek, w których prowadzona była działalność w zakresie kwater dla dzieci i młodzieży.

Mając na uwadze ograniczenie negatywnych zjawisk **policjanci garnizonu mazowieckiego** w ramach akcji „Wakacje 2005” podejmowali szereg działań profilaktyczno-edukacyjnych, propagujących zasady bezpieczeństwa, unikania zagrożeń oraz przestrzegania norm prawnych, a także włączyli się w akcje organizowane przez inne instytucje i organizacje społeczne. Działania te skierowane były zarówno do dzieci i młodzieży, przebywającej na obozach i koloniach, jak i do osób pozostających w miejscu zamieszkania. Działania edukacyjne prowadzone były również wśród rodziców i opiekunów. Miały one na celu przede wszystkim informowanie o niebezpieczeństwach czyhających na dzieci podczas wakacji oraz o sposobach ich unikania. Na spotkaniach z wypoczywającymi dziećmi i młodzieżą policjanci omawiali zagrożenia na jakie mogą być narażone, mówili o sposobach ich unikania,

bezpiecznym korzystaniu z akwenów wodnych, obszarów leśnych itp. Poza działaniami profilaktycznymi prowadzono z nieletnimi również rozmowy ostrzegawcze.

Na uwagę zasługuje nawiązanie współpracy z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym województwa mazowieckiego przy realizacji „Programu nauki i doskonalenia pływania dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym wraz z problematyką spotkań szkolnych”. Przedstawiciele WOPR-u w wytypowanych szkołach prowadzili naukę pływania, natomiast funkcjonariusze Policji przekazywali wiedzę z zakresu prewencji kryminalnej na temat zabezpieczenia mienia, zasad bezpiecznego zachowania nad wodą, w lesie i w miejscu zamieszkania. Głównym organizatorem programu był Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, który pokrywa koszty związane z jego realizacją. W założeniach jest to program wieloletni.

Policjanci mazowieccy włączali się także w różnorodne akcje, festyny i inne przedsięwzięciach organizowane z myślą o zabezpieczeniu czasu wolnego dzieciom. Przeprowadzali zawody sportowe, turnieje wiedzy o bezpieczeństwie, konkursy itp. Podczas wakacji zwracano również uwagę na gospodarstwa wiejskie, w których dzieci pomagają rodzicom w trakcie prac polowych. Podczas spotkań z rolnikami dzielnicowi przypominali o podstawowych zasadach bezpieczeństwa (podczas wakacji w 2005r. nie odnotowano wypadków z udziałem małoletnich w trakcie wykonywania prac polowych).

Policja objęła również nadzorem w okresie wakacji dzieci i młodzież przebywającą w miejscu zamieszkania. W ramach codziennych służb kontrolowano miejsca grupowania się i przebywania młodzieży tj. parki, place zabaw, piwnice, puby, dyskoteki, czy ogródki piwne. W ramach akcji „Wakacje 2005” ujawniono 333. nieletnich będących pod wpływem alkoholu (w 2004 roku - 169).

Przykładem kompleksowych działań, podejmowanych na rzecz bezpieczeństwa turystów, mogą być zadania zrealizowane w **województwie lubelskim**. W maju 2005r. w Urzędzie Wojewódzkim zorganizowano spotkanie robocze z podmiotami zajmującymi się realizacją usług turystycznych, w trakcie którego omówiono problemy odnoszące się do zagadnień poprawy bezpieczeństwa turystów. W tym zwłaszcza dzieci i młodzieży szkolnej. Omówiono również dokument opracowany przez Komendę Wojewódzką Policji, dotyczący bezpieczeństwa turystów pn. „Plan zabezpieczenia sezonu turystycznego w 2005r. na terenie województwa lubelskiego”, który określa prawidłową realizację obowiązków ustawowych spoczywających na Policji.

W województwie tym w ramach działań Policji i Straży Gminnej (Miejskiej):

- organizowano policyjne służby patrolowe dostosowane do potrzeb ruchu turystycznego dla miejsc najbardziej zagrożonych,
- dokonywano lustracji dróg w pobliżu miejsc wypoczynku (szczególnie pod kątem ewentualnych utrudnień, braków oznakowania itp.),
- prowadzono kontrole obiektów wypoczynkowych przed sezonem pod kątem prawidłowego zabezpieczenia przed włamaniem i kradzieżą,
- nawiązano współpracę z innymi służbami na temat zapewnienia bezpieczeństwa: na wodach, na terenie parków narodowych i krajobrazowych, obszarach leśnych, obszarach działalności punktów gastronomicznych, przestrzegania przepisów sanepidu i ppoż.,
- nawiązano kontakt z ośrodkami wypoczynkowymi (pod kątem wzajemnej współpracy w miejscowościach wypoczynkowych oraz wymiany spostrzeżeń i informacji),
- nawiązano współpracę z organizatorami imprez rekreacyjno-sportowych,
- realizowano wspólne patrole Policji i WOPR na kąpieliskach,
- kontrolowano punkty sprzedaży alkoholu (pod kątem dostępu do alkoholu osób niepełnoletnich),
- patrolowano miejsca zagrożone dystrybucją substancji psychotropowych,

- poddawano ciągłej ochronie mienie ludności wypoczywającej,
- powołano nieetatowy zespół ds. zwalczania wykroczeń,
- propagowano w mediach zasady bezpiecznego wypoczynku.

W województwie kujawsko-pomorskim Wojewoda powołał w czerwcu 2005r. Wojewódzki Zespół ds. Bezpiecznego Wypoczynku Dzieci i Młodzieży, w skład którego weszli m.in. przedstawiciele: Kuratorium Oświaty i Wychowania, Komendy Wojewódzkiej Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratowniczego oraz Związku Harcerstwa Polskiego. Zespół przeprowadził zaplanowane kontrole, w wyniku których stwierdzono poprawę jakości organizowanego wypoczynku, w szczególności placówek, które otrzymały dotacje.

Wzorem lat ubiegłych, jednostki Policji realizowały przedsięwzięcia związane z zapewnieniem bezpieczeństwa turystom, w tym zwłaszcza dzieciom i młodzieży oraz turystom zagranicznym.. Podmioty współdziałające z Policją w działaniach „Bezpieczne wakacje 2005r.” to: Inspekcja Transportu Drogowego, Państwowa Straż Pożarna, Straż Miejska, Żandarmeria Wojskowa, Straż Leśna i Rybacka, Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Okręgowy Inspektorat Pracy, przedstawiciele samorządu terytorialnego oraz lokalne media.

Policjanci otrzymali i realizowali zadania w zakresie:

- nawiązania kontaktów z przedstawicielami instytucji państwowych, samorządowych i oświatowych, w celu ustalenia wspólnych strategii i kierunków działania zapewniających bezpieczny wypoczynek letni dzieci i młodzieży,
- nawiązania współpracy z organizatorami wypoczynku wakacyjnego w celu rozeznania liczby placówek wypoczynkowych i lokalnego ich rozmieszczenia (biwaki, obozy, kolonie itp.),
- skontrolowania miejsc wypoczynku dzieci i młodzieży w celu ujawnienia wszelkich nieprawidłowości w zakresie zabezpieczenia technicznego, przeciwpożarowego i sanitarnego obiektów,
- czynnego udziału w spotkaniach z młodzieżą, organizowania pogadarek, mających na celu podnoszenie świadomości o zagrożeniach i kształtowanie bezpiecznych zachowań, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększonego ryzyka kontaktu z narkotykami oraz alkoholem,
- kontroli punktów sprzedaży alkoholu pod kątem dostępu do niego osób poniżej 18. roku życia,
- dokonania rozpoznania i kontroli miejsc, w których może dojść do prostytuowania się dzieci i młodzieży,
- rozpoznania i analizy przypadków żebractwa wśród dzieci i młodzieży,
- angażowania się we wszelkie inicjatywy, mające na celu zapewnienie konstruktywnego spędzania czasu wolnego przez młodzież, która z różnych przyczyn nie wyjechała na wakacje.

Policjanci bydgoscy przeprowadzili również działania prewencyjne na wodach śródlądowych, przeznaczonych do powszechnego korzystania, przy współdziałaniu funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej, członków Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Państwowej Straży Rybackiej oraz innych podmiotów realizujących zadania związane z bezpieczeństwem i ochroną środowiska wodnego. Pod patronatem Wojewody na terenie całego województwa organizowano festyny pn. „Umiem pływać, jestem bezpieczny”, w których czynny udział wzięli policjanci. Dzieci nie tylko dowiedziały się jak bezpiecznie wypoczywać nad akwenami, ale również otrzymały książeczki edukacyjne pt. „Nad wodą”, zawierające najważniejsze informacje, porady, wskazówki dotyczące właściwych zachowań nad wodą.

Ponadto policjanci, mając na uwadze potrzebę ograniczenia wypadków drogowych, przeprowadzili między innymi kontrolę autobusów przewożących turystów. Natychmiast reagowali na każde wezwanie rodziców i opiekunów przed wyjazdem autokaru (wspólnie z Inspekcją Transportu Drogowego). Do ich zadań należało ułatwianie ruchu pojazdów, szczególnie na trasach wylotowych z dużych aglomeracji miejskich. Na bieżąco przekazywano mediom informacje o najgroźniejszych wypadkach drogowych oraz o utrudnieniach w ruchu i związanymi z tym objazdami. Wpłynęło to znacznie na usprawnienie płynności ruchu, a tym samym na zmniejszoną liczbę zdarzeń drogowych.

W województwie świętokrzyskim w dniu 17 czerwca 2005r. w siedzibie Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach zorganizowana została odprawa służbowa z przedstawicielami podmiotów, które na terenie województwa realizują swoje zadania związane z bezpiecznym wypoczynkiem. W trakcie realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa turystów w roku 2005, świętokrzyscy policjanci współorganizowali i uczestniczyli w imprezach o charakterze profilaktycznym. Większość z nich odbywała się w okresie ferii i wakacji. Miały one formułę imprez otwartych, co umożliwiała udział w nich również osób turystów. Podczas imprez funkcjonariusze udzielali obywatelom porad prewencyjnych. Wykorzystywany był także w tym celu Policyjny Punkt Pomocy, tj. samochód specjalnie wyposażony i przystosowany do prezentacji różnego rodzaju zabezpieczeń technicznych i elektronicznych mienia osobistego (34 wyjazdy). Ponadto, w ramach programu „Bezpieczny wypoczynek” dzielnicowi i specjaliści ds. prewencji kryminalnej odbywali spotkania z dziećmi i młodzieżą wypoczywającą na koloniach i obozach młodzieżowych.

Ministerstwo Gospodarki dla zapewnienia bezpieczeństwa turystom, uprawiającym turystykę kwalifikowaną (pieszą, górską, niziną, jeździecką, kajakową itp.), dofinansowuje zadania w zakresie wytyczania nowych i konserwacji istniejących już szlaków turystycznych. W roku 2005 wykonano łącznie 13.269 km szlaków turystycznych, w tym:

- 5.956 km szlaków pieszych nizinnych,
- 3.126 km szlaków pieszych górskich,
- 3.040 km szlaków rowerowych,
- 534 km szlaków wodnych,
- 400 km szlaków konnych górskich,
- 219 km szlaków narciarskich.

Obecnie w Polsce istnieje ok. 100. 000 km szlaków, które zapewniają turystom szczególną atrakcyjność turystyczną, a jednocześnie bezpieczeństwo. Są przyjazne dla środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i są uwzględnione w planie zagospodarowania przestrzennego terenu. Przebieg szlaku jest każdorazowo uzgadniany z właścicielem lub administratorem terenu, przez który szlak przebiega, a także z władzami samorządowymi, nadleśnictwami, dyrekcjami parków narodowych i krajobrazowych oraz instytucjami, nadzorującymi drogi lokalne i krajowe.

Dofinansowanie Ministerstwa Gospodarki pozwoliło także Polskiej Federacji Campingu i Caravaningu przeprowadzić - w ramach konkursu „Mister Camping” - ocenę jakości usług i standardu bazy noclegowej, także pod kątem bezpieczeństwa wypoczynku rodzinnego, zwłaszcza dzieci i młodzieży szkolnej w tej bazie. Podczas konkursu sprawdzono 277 ośrodków campingu i caravaningu w Polsce.

2.6. Opracowanie i wdrożenie programu ułatwień w zakresie obsługi turystów i organizatorów przyjazdów do Polski

Z dotacji celowej **Ministerstwa Gospodarki** już po raz czwarty uruchomiony został „Telefon bezpieczeństwa”, który funkcjonował od 2 czerwca do 2 października 2005r. Wykonawcą

zadania była **Polska Organizacja Turystyczna we współpracy z Komendą Główną Policji**. Głównym celem „Telefonu bezpieczeństwa” było umożliwienie turystom zagranicznym, przebywającym w Polsce, uzyskanie pomocy w nagłych, wyjątkowych sytuacjach, w których istniejący system pomocy nie jest wystarczający. Turyści mieli możliwość korzystania z dwóch numerów telefonów (0 800 200 300 oraz 608 599 999), które obsługiwane były w języku angielskim, niemieckim i rosyjskim. Numery telefonów umieszczone były w wydawnictwach promocyjnych Polskiej Organizacji Turystycznej oraz na stronach internetowych Polskich Ośrodków Informacji Turystycznej. Informacja na temat istnienia „Telefonu...” rozsyłana była do placówek dyplomatycznych RP za granicą. Przekazywana była również specjalna ulotka informująca o całym przedsięwzięciu. Siedziba „Telefonu...” znajdowała się w lokalu KG Policji przy ul. Olszewskiej 6, w lokalu nr 19. Informatorzy pracowali w godz. 8.00 – 20.00. Do ich zadań podstawowych należało udzielanie informacji na temat możliwości rozwiązania zgłaszanej sprawy poprzez podjęcie interwencji przez Policję, skierowanie pod odpowiedni adres lub podanie właściwego dla danej sprawy numeru telefonu. Informatorzy ściśle współpracowali z Oficerem Dyżurnym Kraju KG Policji dzięki bezpośredniej linii telefonicznej, udostępnionej przez KG Policji. Podczas całej akcji informatorzy odebrali od turystów zagranicznych kilkaset telefonów, które dotyczyły głównie zagubionych dokumentów, drobnych kradzieży, informacji turystycznej. Ocenia się, że w świadomości turystów zagranicznych, przyjeżdżających indywidualnie do Polski, wzrosło poczucie bezpieczeństwa.

Ministerstwo Gospodarki doprowadziło też w roku 2005 do zakończenia negocjacji i podpisania Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o współpracy w dziedzinie turystyki (Gdynia 30.06.2005r.). W Umowie tej Strony zobowiązały się do prowadzenia wspólnych działań w zakresie obsługi turystów.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ) poinformowało, że:

- z dniem 1 stycznia 2005r. decyzją jednostronną władz Maroka zniesiono obowiązek wizowy dla obywateli RP (posiadaczy paszportów zwykłych) przy pobytach do 90 dni,
- z dniem 21.07.2005r. Bośnia i Hercegowina decyzją jednostronną zniosła obowiązek wizowy dla obywateli nowych państw członkowskich UE, w tym Polski, rozszerzając w tym zakresie ruch bezwizowy na wszystkie państwa członkowskie UE,
- w II połowie 2005r. Rząd Republiki Ekwadoru decyzją jednostronną zniósł obowiązek wizowy dla obywateli polskich (jak i obywateli innych państw członkowskich UE), legitymujących się paszportami zwykłymi, przyjeżdżających w celach turystycznych, biznesowych, naukowych i kulturalnych, przy pobytach do 30 dni z możliwością przedłużenia do 90 dni,
- w dniu 12.12.2005 r. MSZ RP otrzymał notę (datowaną 8 grudnia 2005r.) MSZ Macedonii informującą o decyzji rządu przedłużającej do 30 czerwca 2006r. zawieszenie obowiązku wizowego dla obywateli polskich (i innych państw) udających się na pobyt do 90 dni lub przejeżdżających tranzytem,
- Kuwejt rozszerzył o Polskę listę krajów, których obywatele mogą ubiegać się o wjazdową wizę turystyczną (ważną do 3 miesięcy) tego państwa. Możliwość taka dotyczy określonych kategorii osób,
- Rząd Nowej Zelandii podjął decyzję o zniesieniu z dniem 1 kwietnia 2005r. obowiązku wizowego wobec obywateli polskich, posiadaczy wszystkich rodzajów paszportów, udających się na terytorium Nowej Zelandii na pobyt nie dłuższy niż 90 dni (z wyjątkiem osób zamierzających podjąć pracę lub inną działalność zarobkową),
- z dniem 26.01.2005 r. Polska zniosła obowiązek wizowy dla obywateli Paragwaju przy pobytach do 90 dni,

- Bułgaria/Rumunia. Rozszerzono na zasadzie wzajemności (umowa dwustronna) okres pobytu wizowego (z 30 do 90 dni) dla posiadaczy wszystkich rodzajów paszportów,
- Unia Europejska parafowała z Federacją Rosyjską Umowę o ułatwieniach wizowych i jednocześnie rozpoczęła rozmowy w sprawie zawarcia podobnej umowy z Ukrainą. Powyższe rozwiązania prawne po wejściu ich w życie (prawdopodobnie w 2007 roku), będą regulowały ruch osobowy pomiędzy państwami UE a dwoma naszymi sąsiadami. Rok 2005 był kolejnym w zakresie obowiązywania tzw. NPW (sprawdziły się przyjęte wcześniej rozwiązania prawne, co w istotny sposób sprzyjało zwiększaniu się ruchu osobowego z naszymi wschodnimi sąsiadami oraz podtrzymywaniu kontaktów międzyludzkich),
- KG RP we Lwowie (realizujący prawie jedną piątą wszystkich czynności wizowych wykonanych przez polskie urzędy konsularne) - jako pierwszy polski urząd i jeden z nielicznych na świecie - zastosował internetową rejestrację interesantów. To nowatorskie rozwiązanie przyczyniło się do usprawnienia obsługi osób ubiegających się o wizy,
- w ramach harmonizacji polityki wizowej RP ze wspólną polityką wizową Unii Europejskiej oraz dostosowywania praktyki wydawania wiz do systemu Schengen w roku 2005 kontynuowano prace zmierzające do stworzenia nowego, kompleksowego systemu informatycznego WIZA-KONSUL wspomagającego działalność urzędów konsularnych, dostosowanego do wymogów Unii Europejskiej, a zwłaszcza do tworzonych obecnie przez Komisję Europejską systemów SIS II i VIS. W drugiej połowie 2005 roku rozpoczęto wdrażanie i instalację systemu WIZA-KONSUL w Centrali MSZ oraz w KG RP Malmo. W 2006 roku prace nad instalacją systemu będą kontynuowane w następnych placówkach dyplomatycznych - konsularnych.

2.7. Monitorowanie sytuacji na międzynarodowym rynku turystycznym

Ministerstwo Gospodarki, jako wykonawca, realizowało to zadanie poprzez Wydziały Ekonomiczno-Handlowe (WEH) przy Ambasadach RP. Wydziały nadsyłały cyklicznie informacje na temat turystyki w kraju urzędowania oraz liczby turystów zagranicznych odwiedzających dany kraj, zwracając przy tym uwagę na tendencje w zakresie przyjazdów turystów polskich, a także o problemach, na jakie napotykają polscy turyści, jak również o barierach i ograniczeniach w zakresie zwiększenia przyjazdów do Polski turystów z kraju urzędowania. Szczególną aktywnością w zakresie liczby informacji i opracowań z zakresu turystyki (kilkanaście), przygotowanych na prośbę Ministerstwa Gospodarki, Polskiej Organizacji Turystycznej oraz z własnej inicjatywy może wykazać się WEH w Kopenhadze. Były to informacje m.in. na temat gwarancji, obowiązujących firmy turystyczne w Danii, turystyki morskiej, w tym funkcjonowania portów jachtowych w Danii oraz opłat ponoszonych przez statki pasażerskie, wyjazdów Duńczyków do krajów europejskich itp.

WEH w Pradze przygotował m.in. szczegółową analizę ruchu turystycznego w Republice Czeskiej w latach 2002-2004, z uwzględnieniem ruchu turystycznego pomiędzy Polską i Republiką Czeską, a także opracowanie dotyczące systemu podatkowego w dziedzinie turystyki, obowiązującego w 2005r. w Republice Czeskiej.

Problemy wizowe, brak bezpośrednich połączeń lotniczych wysokie koszty w polskich hotelach sygnalizowały natomiast placówki w: Tunisie, Belgradzie, Istambule i Kairze.

Niezależnie od WEH, Ministerstwo Gospodarki monitoruje sytuację na międzynarodowym rynku turystycznym w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi np. ze Światową Organizacją Turystyki (UN WTO). Polska szczególnie zainteresowana jest

prowadzonymi przez tę Organizację pracami związanymi ze statystyką turystyki, m.in. rachunkiem satelitarnym turystyki. Polska przekazuje także UN WTO własne informacje na temat prowadzonych w kraju działań związanych z turystyką, poprzez np. uczestniczenie w badaniach ankietowych. (dla przykładu: Safe and Security).

W ramach monitorowania sytuacji na międzynarodowym rynku turystycznym **Polska Organizacja Turystyczna (POT)** zleciła Instytutowi Turystyki (ze środków Ministerstwa Gospodarki) wykonanie następujących opracowań i badań:

- „Rynek turystyczny Niemiec”,
- „Rynek turystyczny Czech”,
- „Rynek turystyczny Rosji”,
- „Rynek turystyczny Wielkiej Brytanii”,
- broszurę statystyczną na temat turystyki przyjazdowej w roku 2004 do państw Grupy V-4 (broszurę wydano wspólnie z państwami Grupy V-4),
- badanie ankietowe profilu społecznego turystów odwiedzających Polskę (miasta i atrakcje turystyczne).

2.8. Realizacja strategii promocji turystyki na rynku międzynarodowym i krajowym

Polska Organizacja Turystyczna (POT), jako wykonawca tego zadania, podjęła jego realizację na podstawie „Planu działania Polskiej Organizacji Turystycznej na 2005 rok”.

Głównym celem działań promocyjnych POT w roku 2005 było zwiększenie przyjazdów turystów zagranicznych do Polski. Działania te realizowane były przede wszystkim na rynkach:

- państw sąsiednich (niemiecki, czeski, ukraiński, słowacki, krajów bałtyckich),
- ważniejszych krajów europejskich (holenderski, belgijski, luksemburski, węgierski, brytyjski, irlandzki, hiszpański, portugalski, rosyjski, francuski, włoski, szwedzki, duński, fiński, norweski, austriacki, szwajcarski, grecki),
- ważniejszych krajów zamorskich (japoński, chiński, brazylijski, izraelski),
- rynku krajowym.

Na rynkach zagranicznych trzeci rok z rzędu promocja prowadzona była pod hasłem „Polska – spotkania z kulturą”. Dlatego też przekaz promocyjny dotyczył przede wszystkim kultury, w szerokim znaczeniu tego słowa. Niezależnie jednak od tego promowane były także inne produkty markowe oraz turystyka morska i uzdrowiskowa, a także turystyka w obiektach przemysłowych i pomilitarnych.

W roku 2005 na zagranicznych rynkach turystycznych zrealizowano między innymi następujące zadania:

- zorganizowano:
 - ✓ 27 warsztatów roboczych dla 270. polskich biur podróży i 1.257. zagranicznych,
 - ✓ stoiska narodowe na 83. imprezach targowych, w których uczestniczyło 402. polskich wystawców,
 - ✓ 227 seminariów i prezentacji, w których uczestniczyło ponad 14 tys. osób,
 - ✓ 46 konferencji prasowych, w których uczestniczyło ponad 1,5 tys. osób,
 - ✓ 51 imprez promocyjnych,
 - ✓ podróże studyjne dla 402. zagranicznych dziennikarzy, 583. przedstawicieli zagranicznych touroperatorów oraz 2.197. VIP-ów;
- wydano:
 - ✓ 18 tytułów wydawnictw promocyjnych, w łącznym nakładzie ponad 1,8 mln egzemplarzy, w 9. wersjach językowych,
 - ✓ 2 rodzaje plakatów, w łącznym nakładzie 4.000 egzemplarzy,

- ✓ 4 filmy promocyjne;
- zamieszczono w prasie zagranicznej ogólnokrajowej 256 ogłoszeń, w tym:
 - ✓ 86 w kilkudziesięciu tytułach prasy konsumenckiej,
 - ✓ 98 w kilkudziesięciu tytułach prasy branżowej,
 - ✓ 41 w kilkudziesięciu tytułach prasy specjalistycznej,
 - ✓ 31 w kilkudziesięciu katalogach ofertowych touroperatorów.

Wśród wielu działań za granicą, których realizatorem była Polska Organizacja Turystyczna i osiągniętych w roku 2005 efektów, należy podkreślić, że:

- zintensyfikowano działania promocyjne na rynku japońskim podczas trwania Światowej Wystawy EXPO w Aichi (w tym organizacja Dnia Polskiego 9 maja, podczas którego odbyło się wiele prezentacji, występów artystycznych i degustacja przysmaków kuchni polskiej),
- przeprowadzono internetową kampanię reklamową z wykorzystaniem postaci „polskiego hydraulika” i „polskiej pielęgniarki”. Efektem kampanii było blisko 1.200 artykułów prasowych oraz relacji telewizyjnych i radiowych w mediach światowych, w tym przede wszystkim francuskich oraz polskich,
- kontynuowano wspólne działania promocyjne w ramach Grupy Wyszehradzkiej (V-4) na rynkach: japońskim, amerykańskim, brazylijskim i chińskim. W ramach współpracy wydano broszurę produktową o wybranych trasach tematycznych regionu wyszehradzkiego, broszurę statystyczną i mapę regionu V-4 oraz aktualizowano wspólny portal internetowy. Przeprowadzono podróż studyjną dla dziennikarzy z Chin oraz workshop dla polskiej i chińskiej branży turystycznej, a także wzięto udział w Międzynarodowych Targach Turystycznych CITM w Kunming (24-27 listopada 2005r.). Po raz pierwszy zrealizowano media road show na rynku amerykańskim dla 44. przedstawicieli mediów,
- realizowano wspólne działania promocyjne na rynku amerykańskim w ramach Grupy B-4 (Polska, Litwa, Łotwa, Estonia) – w tym: warsztaty dla touroperatorów i dziennikarzy,
- kontynuowano z powodzeniem organizację stoisk narodowych na największych targach turystycznych na świecie. W 2005r. już po raz drugi polskie stoisko otrzymało pierwsze dla najlepszego wystawcy w kategorii „Europa” na targach ITB w Berlinie (11-15 marca 2005r.).

W ramach promocji turystyki biznesowej Polska Organizacja Turystyczna w dalszym ciągu wspierała budowę lokalnych struktur organizacyjnych oraz promocję polskich ofert turystyki biznesowej i tworzenie odpowiednich warunków promocyjnych dla polskich podmiotów branżowych. Osiągnięto następujące znaczące przedsięwzięcia programowe:

- powstały kolejne miejskie Convention Bureaus w: Poznaniu, Gdańsku i Bydgoszczy,
- sfinalizowano formalne porozumienie ze Stowarzyszeniem „Konferencje i Kongresy w Polsce” w sprawie realizacji Programu Ambasadorów Kongresów Polskich. W następstwie tego powołana została Kapituła Programu Ambasadorów Kongresów Polskich, do której zaproszeni zostali wybitni przedstawiciele polskiej nauki, świata gospodarczego i kulturalnego oraz organizacji pozarządowych,
- zorganizowano imprezy promocyjne oraz stoiska narodowe na największych imprezach targowych turystyki biznesowej.

Wspierano także partnerskie działania, podejmowane przez samorządy, organizacje społeczne i podmioty gospodarcze m.in. hotele zrzeszone w Warsaw Destination Alliance.

W działaniach na rynku krajowym Polska Organizacja Turystyczna koncentrowała się na tworzeniu regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych oraz współpracy z tymi organizacjami. W wyniku tych działań regionalne organizacje turystyczne funkcjonują już

w 15 województwach. W województwie mazowieckim trwały prace nad utworzeniem regionalnej organizacji turystycznej. Jej rejestracja nastąpiła w roku 2006.

W całym kraju do końca 2005 roku funkcjonowało także lub znajdowało się w trakcie rejestracji lub organizacji 100 lokalnych organizacji turystycznych.

Ważną częścią działań na rynku krajowym było tworzenie wysokiej jakości produktu turystycznego. W wyniku konkursu na najlepszy produkt turystyczny i wręczania Certyfikatów Polskiej Organizacji Turystycznej wzrosło zainteresowanie tworzeniem produktów regionalnych i lokalnych, a także niszowych, specjalistycznych produktów turystycznych, zwłaszcza w obszarze turystyki przemysłowej, uzdrowskiej czy rowerowej.

Kontynuowano również organizację spotkań w ramach Forum Regionów i Forum Miast. Wzorem lat ubiegłych zorganizowano VI Ogólnopolskie Warsztaty Turystyczne w Jachrance z udziałem regionów i dyrektorów Polskich Ośrodków Informacji Zagranicznej (POIT). Celem warsztatów było omówienie oraz koordynacja działań w dziedzinie promocji turystyki na szczeblu krajowym i regionalnym w roku 2006.

Ponadto, utrzymywano stałą współpracę ze stowarzyszeniami turystycznymi i organizacjami branżowymi, takimi jak PTTK, PTSM, czy PFCiC.

W ramach kampanii promocyjnej turystyki krajowej pod hasłem „Spotkajmy się w Polsce” odbyły się 4 prezentacje regionów w Centrum Handlowym „Blue City” w Warszawie w terminach:

- 21-22 maja województwo dolnośląskie,
- 4-5 czerwca województwo pomorskie,
- 18-19 czerwca województwo świętokrzyskie,
- 5-6 listopada województwo łódzkie.

W 2005r. wprowadzona została do obiegu turystyczna karta rabatowa pod nazwą „Karta Polska” (II edycja - 29 000 egzemplarzy). Edycja w 2005r. została poszerzona o kolejnych partnerów, przez co zwiększono efektywność karty oraz jej zasięg. Duże zainteresowanie kartą, zarówno ze strony turystów jak i oferentów zniżek (gestorów bazy noclegowej, atrakcji turystycznych, produktów turystycznych) stanowi potwierdzenie, że tego rodzaju inicjatywa była potrzebna. Zachęciła bowiem turystów krajowych i zagranicznych do częstszego podróżowania po Polsce.

W ramach promocji na rynku krajowym prowadzono też bank wizerunków Polski, projektowano i realizowano materiały promocyjne POT, organizowano imprezy studyjne dla dziennikarzy krajowych, przyznawano patronaty targom turystycznym oraz imprezom promocyjnym odbywającym się w kraju, organizowano konkursy promocyjne.

Ministerstwo Gospodarki, jako współpracujące przy realizacji zadania, wykonywało je poprzez **Wydziały Ekonomiczno – Handlowe (WEH) Ambasad RP**.

Wydziały Ekonomiczno-Handlowe w krajach, w których funkcjonują Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej (POIT) ściśle z nimi współpracowały i podejmowały wspólne przedsięwzięcia w zakresie promocji Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie. Wydziały były zaopatrywane w materiały promocyjne przez POT. Szereg placówek podkreśla bardzo dobrą współpracę z POIT. Dla przykładu:

- WEH w Berlinie zorganizował we współpracy z POIT pięć stoisk informacyjnych na targach i innych imprezach wystawienniczych,
- WEH w Londynie organizował wspólnie z POIT stoiska informacyjno-promocyjne podczas różnego rodzaju konferencji i imprez promujących Polskę m.in. konferencję CBI w Londynie czy też spotkania promocyjne regionów Polski w Ambasadzie,
- WEH w Tallinie posiadał wspólne stoisko informacyjne z POT na targach Tourest w dniach 18-20 lutego 2005r. Był też współorganizatorem prezentacji polskiej

turystyki połączonej z giełdą kontaktową polskich, estońskich i fińskich firm w Tallinie (26 października 2005r.),

- WEH w Rzymie w ramach współpracy z POIT m.in. opracował i opublikował materiał „Polska turystyczna i nie tylko”, promował polskie stacje termalne na stoisku informacyjnym w trakcie Międzynarodowych Targów Kosmetycznych w Bolonii,
- WEH w Tokio włączał się i udzielał pomocy w organizacji wszystkich przedsięwzięciach promocyjnych na rynku japońskim. Na wyróżnienie zasługuje jedno z najważniejszych przedsięwzięć promocyjnych, a mianowicie udział Polski w trwającej pół roku Światowej Wystawie EXPO 2005 w Aichi w Japonii. WEH w Tokio udzielał merytorycznej i logistycznej pomocy Krajowej Izbie Gospodarczej - organizatorowi polskiego udziału w Expo. Dzięki bardzo dobrej współpracy z POT przygotowano szereg broszur w języku japońskim przedstawiających atrakcje turystyczne Polski, a także zorganizowano szereg imprez, takich jak: koncerty fortepianowe, prezentację polskiej kuchni w restauracji w polskim pawilonie, Dni Wrocławia, Krakowa - Małopolski i Warszawy, a także konkursy wiedzy o Polsce,
- WEH w Moskwie współpracował z POIT w organizacji warsztatów turystycznych - przedsięwzięcia dla polskich biur podróży, hoteli i rosyjskich operatorów turystycznych podczas Międzynarodowych Targów Turystycznych MITT oraz w organizacji posiedzeń Polsko-Rosyjskiej Grupy Roboczej ds. Turystyki,
- WEH w Bernie we współpracy z POIT w Wiedniu zorganizował w dniu 18 października 2005r. prezentację ofert turystycznych i promocję Polski jako miejsca kongresów międzynarodowych, a także wspólne stoisko informacyjne WEH i POT na seminarium gospodarczym w Lugano, połączone z degustacją dań kuchni polskiej i regionów.

Wydziały Ekonomiczno Handlowe organizowały także wizyty studyjne w Polsce dziennikarzy z krajów urzędowania, czego efektem były artykuły w miejscowej prasie na temat walorów turystycznych naszego kraju. Dla przykładu:

- WEH w Dublinie we współpracy z POIT w Londynie zorganizował w Krakowie, Oświęcimiu i Wieliczce wizytę dziennikarzy zajmujących się problematyką turystyczną oraz przedstawicieli irlandzkich biur podróży. Efektem tej wizyty był szereg artykułów prezentujących walory turystyczne miast oraz zachęcających Irlandczyków do wyjazdów do Polski,
- WEH w Sao Paulo dzięki współpracy z brazylijskimi liniami lotniczymi TAM załatwił dwa darmowe bilety dla brazylijskich dziennikarzy z branży turystycznej i sześć darmowych biletów PLL LOT dla dziennikarzy brazylijskich. Od Europejskiej Komisji Turystyki Ameryki Łacińskiej uzyskał dofinansowanie udziału w imprezach targowych, seminariach z branżą turystyczną, konferencji prasowych z mediami brazylijskimi (4.000 USD). Polska Konfederacja Sportu na wniosek tej placówki wsparła organizację i koszty pobytu niezależnego producenta TV KN Video w Polsce, czego efektem był cykl programów o Polsce na temat możliwości uprawiania sportów radykalnych w Polsce dla największej w Ameryce Łacińskiej TV Globo oraz dla kanału Sport TV (w sumie 120 minut). Zrealizowany cykl programów o Polsce ukazał się w dwóch kanałach telewizyjnych – Globo i Sport TV ciesząc się dużym zainteresowaniem. Wartość komercyjna wyemitowanych 120 minut programów wyniosła ponad 2 mln USD,
- WEH w Pradze zorganizował kilka wyjazdów studyjnych dziennikarzy czeskich do Polski, sfinansowanych ze środków POT. W ramach współpracy z dziennikarzami czeskimi w zakresie turystyki w ciągu 2005r. ukazało się w prasie wiele publikacji prasowych, promujących atrakcje turystyczne naszego kraju,

- WEH w Lublanie wspólnie z POT zorganizował w Polsce wizytę dziennikarki największego słoweńskiego dziennika biznesowego Finance. W specjalnej wkładce zaprezentowała ona Polskę jako interesujące miejsce dla turystyki biznesowej i kulturowej, przedstawiła sieć hoteli Orbis oraz szerokie możliwości, jakie daje bezpośrednie połączenie lotnicze pomiędzy naszymi krajami.

Należy podkreślić, że efekty promocyjne inicjowanych i organizowanych wyjazdów studyjnych dziennikarzy zagranicznych do Polski są znacznie wyższe od poniesionych nakładów na sfinansowanie ich kosztów podróży i pobytu. Najlepszym tego przykładem jest wspomniany cykl audycji telewizyjnych w Ameryce Łacińskiej, powstałych w efekcie takiej wizyty.

3. Rozwój nowoczesnych technologii, badań i narzędzi wspierających zarządzanie

3.1. Prowadzenie badań statystycznych turystyki, doskonalenie narzędzi badawczych.

Ministerstwo Gospodarki oraz Główny Urząd Statystyczny realizowały powyższe zadanie poprzez kontynuację badań statystycznych turystyki zgodnie z Rządowym Programem Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2005 oraz prac w zakresie doskonalenia narzędzi badawczych.

Główny Urząd Statystyczny wykonał następujące badania :

- „Baza noclegowa turystyki i jej wykorzystanie”,
- „Turystyka i wypoczynek w gospodarstwach domowych w 2005 roku”,
- „Ruch graniczny”.

Ministerstwo Gospodarki zleciło Instytutowi Turystyki wykonanie następujących prac:

- „Turystyka zagraniczna”,
- „Aktywność turystyczna Polaków”,
- „Baza danych Traper”,
- „Turystyczna baza danych Gmina”.

Wyniki uzyskane z wymienionych badań stanowią bazę źródłową dla szczegółowych analiz dotyczących turystyki krajowej, turystyki przyjazdowej i wyjazdowej, są wykorzystywane w bieżącej pracy Ministerstwa i innych instytucji, w tym Polskiej Organizacji Turystycznej. Dzięki cykliczności badań możliwa jest obserwacja wieloletnich trendów w rozwoju turystyki co m.in. wykorzystuje się do planowania prac w administracji rządowej i samorządowej, związanych z turystyką, do oceny realizacji strategii rozwoju turystyki, planowania polityki promocyjnej itp. Badanie wydatków turystów służy ponadto do oszacowania wpływów z turystyki przyjazdowej i wykonania analiz na potrzeby rachunku satelitarnego turystyki. Wyniki prac badawczych w zakresie statystyki turystyki są opracowywane i przekazywane do organizacji międzynarodowych, zajmujących się statystyką turystyki, zwłaszcza Eurostat-u, OECD i UN WTO. Na podstawie przekazywanych informacji organizacje te przygotowują corocznie liczne publikacje.

Opublikowane wyniki z badań zostały szeroko upowszechnione wśród organów administracji rządowej i samorządowej, branży turystycznej, placówek średniego i wyższego szkolnictwa, kształcących kadry dla turystyki. Ministerstwo zorganizowało także konferencję nt. „Prace badawcze w turystyce”, w trakcie której upowszechniono wyniki prac statystycznych, w tym w formie nośników elektronicznych (CD).

Ministerstwo Gospodarki ściśle współpracowało z Głównym Urzędem Statystycznym przy opracowywaniu projektów badań do Rządowego Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na lata 2006-2007. Ważnym elementem współpracy w roku 2005 była kontynuacja

prac metodologicznych badań statystycznych działalności związanych z turystyką (wg klasy 63.30 PKD), w ramach których przeprowadzono badania pilotażowe. Kontynuowano również prace metodologiczne badań turystów zagranicznych. W ramach tych prac zorganizowano seminarium, w którym uczestniczyli przedstawiciele Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Banku Polskiego. Ponadto, za pośrednictwem Głównego Urzędu Statystycznego przekazywano dane z zakresu turystyki do Eurostat-u, zgodnie z zapisami Dyrektywy Rady nr 95/57/WE w sprawie zbierania informacji statystycznych w dziedzinie turystyki i Decyzji Komisji 1999/34/WE, dotyczącej procedur wdrażania przepisów wymienionej Dyrektywy.

3.2. Monitorowanie rozwoju infrastruktury i jakości usług turystycznych w województwach

Ministerstwo Gospodarki, jako wykonawca zadania, informuje, iż uchwalenie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o usługach turystycznych (Dz.U.1997r., Nr 133, poz.884 z późn. zm.) uregulowało wprowadzenie jednolitych norm obsługi turystów. Branża turystyczna stale podnosi poziom jakości świadczonych usług poprzez prowadzenie badań, szkoleń z zakresu przepisów prawnych regulujących problematykę świadczenia usług turystycznych, organizowanie lokalnych i ogólnopolskich spotkań konsultacyjnych, itp.

Jednym z narzędzi monitorowania jakości usług turystycznych są uprawnienia kontrolne Ministra Gospodarki oraz marszałków województw w stosunku do podmiotów świadczących usługi turystyczne. Działania kontrolne wojewodów w 2005r., podobnie jak w latach ubiegłych, obejmowały ocenę zgodności działalności prowadzonej przez wymienione podmioty z wymogami ustawy o usługach turystycznych.

W związku z realizacją zadań, wynikających z ustawy o usługach turystycznych, wojewodowie przy współpracy z Ministrem Gospodarki monitorowali w roku 2005 rozwój i jakość usług organizatorów turystyki, pośredników turystycznych i agentów turystycznych oraz usług przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, a także usług hotelarskich.

W zakresie monitorowania działalności prowadzonej przez organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych:

- prowadzono wpisy do rejestru działalności regulowanej organizatorów turystyki i pośredników turystycznych oraz eliminowano z rynku nieuczciwych przedsiębiorców, organizujących imprezy turystyczne, poprzez wykreślanie z rejestru wpisów przedsiębiorców, prowadzących działalność niezgodnie z ustawą i wydawanie decyzji o zakazie prowadzenia przez 3 lata działalności gospodarczej organizatora turystyki i pośrednika turystycznego,
- rozpatrzono 539 skarg na organizatorów turystyki, pośredników turystycznych, agentów turystycznych, pilotów wycieczek, przewodników turystycznych i inne podmioty świadczące usługi turystyczne,
- przeprowadzono 254 kontrole organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, 12 kontrole agentów turystycznych oraz 5 kontrole innych podmiotów, organizujących imprezy turystyczne, pod kątem przestrzegania wymogów ustawy. Monitorowano także formy i wysokości posiadanych zabezpieczeń finansowych oraz ich aktualność,
- podejmowano, w razie konieczności, bezpośrednie działania interwencyjne; występowano na drogę sądową w sprawach przeciwko osobom prowadzącym działalność w zakresie organizowania imprez turystycznych lub pośrednictwa turystycznego bez wpisu do rejestru działalności regulowanej lub pomimo wykreślenia z tego rejestru,
- udzielano informacji o organizatorach turystyki i pośrednikach turystycznych, niezbędnych do uzyskiwania odszkodowania.

W zakresie monitorowania działalności pilotów wycieczek i przewodników turystycznych:

- wydawano upoważnienia do prowadzenia szkoleń dla kandydatów na pilotów wycieczek i przewodników turystycznych; prowadzono ewidencje i kontrole ośrodków szkolących,
- przeprowadzono 175 egzaminów na przewodników turystycznych oraz pilotów wycieczek, podczas których 3299 osób uzyskało pozytywny wynik egzaminu,
- potwierdzono i nadano uprawnienia 2953. pilotom wycieczek i przewodnikom turystycznym; prowadzono ewidencje pilotów wycieczek i przewodników turystycznych,
- przeprowadzono 22 egzaminy potwierdzające znajomość języka obcego przez pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, m.in. z języka: angielskiego, niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego, hiszpańskiego, włoskiego, nowogreckiego,
- przeprowadzono 125 kontroli osób wykonujących zadania przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, 39 kontroli organizatorów szkoleń dla przewodników turystycznych oraz pilotów wycieczek (w razie konieczności podejmowano działania interwencyjne).

W zakresie monitorowania usług hotelarskich:

- kontynuowano zaszeregowywanie obiektów hotelarskich do rodzajów i kategorii dokonując jednocześnie ocen obiektów w zakresie spełniania wymagań ustawy o usługach turystycznych oraz sprawdzania posiadania przez gestorów obiektów dokumentów w zakresie spełniania wymagań wynikających z przepisów budowlanych, przeciwpożarowych, sanitarnych,
- przyjęto 257 wniosków o zaszeregowanie obiektu hotelarskiego do rodzaju i nadanie kategorii; rozpatrzono 253 wnioski o zaszeregowanie obiektu i nadanie kategorii; przyjęto i rozpatrzono 7 wniosków o promesę zaszeregowania obiektu hotelarskiego,
- dokonywano kontroli obiektów hotelarskich i w przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości informowano o obowiązujących przepisach oraz wnoszono o usunięcie uchybień za popełnione wykroczenia; nakładano mandaty karne; kierowano do sądu wnioski o ukaranie,
- przeprowadzono 745 kontroli obiektów świadczących usługi hotelarskie oraz wydano 99 upomnień dotyczących używania nazwy zastrzeżonej,
- prowadzono stałą współpracę z Wojewódzkimi Inspektoratami Inspekcji Handlowej, Wojewódzkimi Stacjami Epidemiologiczno-Sanitarnymi, Powiatowymi Komendami Państwowej Straży Pożarnej.

W roku 2005 dwukrotnie uruchamiano zabezpieczenia finansowe organizatorów turystyki: w województwie dolnośląskim oraz pomorskim.

W związku z nowelizacją ustawy o usługach turystycznych Urzędy Wojewódzkie przygotowywały się także do przekazania zakresu działań Urzędowi Marszałkowskiemu.

3.3. Wspieranie udziału Polski w międzynarodowych projektach związanych z wdrożeniem nowoczesnych technologii w turystyce

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jako wykonawca zadania, kontynuowało dofinansowanie rozpoczętych w roku 2004 programów:

- „Determinanty i kształtowanie produktu atrakcji turystycznych” (projekt realizowany przez Akademię Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu),
- „Projekt badawczy rozwoju miejscowości w Karpatach Polskich, położonych poza tradycyjnymi obszarami penetracji turystyczno-wypoczynkowej” (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki),

- „Małe i średnie przedsiębiorstwa na polskim rynku turystycznym” (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie),
- „Turystyka zrównoważona na obszarze Beskidów Zachodnich. Studium uwarunkowań i barier rozwoju” (Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN),
- „Inżynierskie zagospodarowanie lasów miejskich Warszawy – uwarunkowania ergonometryczne elementów infrastruktury turystycznej” (projekt promotorski, realizowany w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie),
- „Czynniki społeczno-ekonomiczne rozwoju funkcji turystycznej obszarów wiejskich północnej części pogranicza zachodniego Polski” (projekt promotorski, realizowany w Akademii Rolniczej w Szczecinie),
- „Pozycja konkurencyjna a potencjał konkurencyjności małopolskich przedsiębiorstw sektora usług turystycznych” (projekt promotorski, realizowany w Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie).

W roku 2005 zakwalifikowane zostały do finansowania kolejne projekty badawcze o tematyce związanej z turystyką, a mianowicie:

- „Wpływ ochrony ubezpieczeniowej na rozwój funkcji turystycznej uzdrowisk. Analiza porównawcza Polska-Niemcy” (projekt promotorski, realizowany w Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamickiego w Katowicach),
- „Wpływ czynników przyrodniczych na stopień realizacji funkcji edukacyjnych, naukowych i turystyczno-rekreacyjnych w parkach krajobrazowych” (projekt promotorski, realizowany w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie),
- „Uwarunkowania rozwoju rynku usług agroturystycznych na przykładzie województwa zachodniopomorskiego” (projekt promotorski, realizowany w Akademii Rolniczej w Szczecinie),
- „Turystyka wiejska szansą rozwoju terenów pogranicza wschodniego” (Szkola Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie),
- „Geoturystyka na obszarach chronionych Karpat polskich – stan obecny i perspektywy rozwoju na wybranych przykładach” (projekt promotorski, realizowany przez Instytut Ochrony Przyrody PAN).

Ponadto, ze środków budżetowych przeznaczonych na naukę, dofinansowana została działalność statutowa jednostek naukowych i szkół wyższych, których prace badawcze służą także wspieraniu działań na rzecz rozwoju turystyki. Jednakże środki te nie są przyznawane na konkretne zadania i dlatego nie jest możliwe precyzyjne wskazanie liczby jednostek naukowych, wykonujących zadania na rzecz rozwoju turystyki jak i określenie konkretnej tematyki oraz ponoszonych przez jednostkę naukową nakładów.

Podsumowując należy stwierdzić, że w porównaniu z poprzednimi latami zainteresowanie tematyką badawczą, związaną z rozwojem turystyki wzrasta, co ma swoje odzwierciedlenie w liczbie zgłaszanych projektów i przeznaczanych na nie środków finansowych.

Ministerstwo Gospodarki, jako współpracujące przy wykonaniu zadania, prowadziło prace związane z doskonaleniem metodologii rachunku satelitarnego turystyki dla Polski z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej. „Doskonalenie metodologii rachunku satelitarnego turystyki dla Polski” jest projektem międzynarodowym z zastosowaniem wskazań UN WTO i OECD, dotyczących rozwiązań metodologicznych. W projekcie bierze udział osiem państw członkowskich Unii Europejskiej. Decyzja Unii Europejskiej dotycząca ogłoszenia konkursu na dofinansowanie realizacji rachunku satelitarnego turystyki została ogłoszona w roku 2005. Zadanie będzie realizowane w roku 2006 (zgodnie z bazą informacyjną Polska Statystyka Publiczna, cz. II – „Prace metodologiczne” na rok 2006, nr projektu 2.25).

Rachunek satelitarny turystyki służy do określenia wpływu turystyki na gospodarkę narodową. Od lat UN WTO, Eurostat, ONZ oraz Bank Światowy wskazują na istotną rolę jaką on pełni jako narzędzie wykorzystywane w polityce turystycznej poszczególnych państw. Obecnie w Eurostatie trwają prace nad włączeniem rachunku satelitarnego turystyki do obowiązkowych działań w ramach dyrektywy statystycznej Unii Europejskiej.

3.4. Rozwój systemów informacji turystycznej

Polska Organizacja Turystyczna (POT), jako realizator zadania, kontynuowała w roku 2005 działania na rzecz zapewnienia funkcjonowania i rozwijania polskiego systemu informacji turystycznej. W ramach tych działań:

- utrzymywano Internetowy System Informacji Turystycznej i Promocji Polski (ISIT). Prowadzono bieżącą obsługę portalu, odpowiadano na zapytania turystów z kraju i zagranicy. Przygotowano ok. 100 stron tekstów promocyjnych do serwisu ISIT z zakresu turystyki aktywnej: m.in. turystyki rowerowej, żeglarskiej, kajakowej, konnej, narciarskiej itp. Teksty zostały przetłumaczone na języki: angielski, francuski, niemiecki, rosyjski, węgierski. Wprowadzono oraz zaktualizowano informacje o 8000 obiektach zamieszczonych w katalogu informacyjnym serwisu ISIT,
- podjęto działania związane z uczestnictwem Polskiej Organizacji Turystycznej w Europejskim Portalu Turystycznym (www.visiteurope.com). Przygotowano treści promocyjne dotyczące Polski na strony internetowe portalu, które przetłumaczono na wymagane przez European Travel Commission (ETC) języki: angielski, francuski, rosyjski, portugalski. Uczestniczono w spotkaniach konsultacyjnych w Brukseli oraz w konferencji zorganizowanej przez ETC na Cyprze, a poświęconej wykorzystaniu e-marketingu w działaniach narodowych organizacji turystycznych. Zakupiono 120 fotografii atrakcji turystycznych Polski, które zostaną użyte w celu zilustrowania tekstów promocyjnych i uatrakcyjnienia przekazu promocyjnego w internecie na stronie portalu,
- utrzymywano strony POT na portalu internetowym. Strony były uzupełniane, modyfikowane i uaktualniane. Na bieżąco publikowane były informacje o działalności POT i najważniejszych wydarzeniach w polskiej turystyce,
- udzielano na bieżąco przedstawicielom regionów informacji dotyczących budowy i funkcjonowania systemu „it”,
- weryfikowano na bieżąco wykaz centrów informacji turystycznej w Polsce,
- przeprowadzono I edycję konkursu na najlepsze centrum informacji turystycznej w roku 2005,
- wspólnie z przedstawicielami Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad opracowano zasady znakowania dróg znakami turystycznymi, powołano Kapitułę ds. drogowych znaków turystycznych, prowadzono kampanię promocyjną dla regionalnych organizacji turystycznych i urzędów marszałkowskich, w sprawie stawiania i utrzymania drogowych znaków turystycznych.

III. Nakłady poniesione na realizację zadań w roku 2005

Podstawowym narzędziem realizacji „Strategii... Rządowego programu wsparcia rozwoju turystyki w latach 2001-2006” jest wykorzystywanie istniejącego instrumentarium realizacyjnego, które zostało określone w programach rozwoju sektorów o ścisłych związkach z turystyką oraz w programach, w których turystyka została określona jako narzędzie rozwoju regionalnego. W ślad za tym, podstawowym narzędziem finansowania „Strategii...” jest wykorzystywanie środków finansowych, przewidzianych na realizację wybranych programów rządowych, a nie dodatkowych środków z budżetu państwa.

Wskaźniki wykonania planu w poszczególnych latach prezentowane są w poniższej tabeli:

Tab.1 w tys. zł.

Lata	Plan	Wykonanie	% wykonania
2001r. (za 8 m-cy)	326.995	348.699	106,6
2002r.	326.995	420.975	128,7
2003r.	533.512	480.570	90,1
2004r.	533.512	247.733	46,5
2005r.	533.512	1.327.580	248,8

Wydatki poniesione w roku 2005 na realizację „Strategii... Rządowego programu wsparcia...” wyniosły 1327,6 mln zł, co w stosunku do planu na rok 2005 (533.512 tys. zł) stanowi 248,8%. Wysoki procent wykonania planu wynika z dużego wkładu środków unijnych.

Nakłady poniesione na realizację zadań, wynikających ze Strategii... „Rządowego programu wsparcia ...” w roku 2005 uwzględniają bowiem nie tylko nakłady budżetowe, ale także wykazane przez ministerstwa i urzędy marszałkowskie nakłady pozabudżetowe (głównie fundusze unijne)*, które stanowią 84,8% wydatków ogółem. Pozostałe 15,2% stanowią środki budżetowe. Szczegółowe dane dotyczące wydatkowania środków budżetowych oraz wskaźnik wykonania planu prezentują kolejno tabele nr 4 i 5.

* źródłem danych finansowych są wyłącznie materiały nadesłane przez wykonawców i współwykonawców zadań „Rządowego programu wsparcia turystyki...” (ministerstwa i urzędy marszałkowskie)

Udział procentowy nakładów finansowych w latach 2001-2005 na realizację „Strategii... Rządowego programu wsparcia...” w podziale na nakłady wydatkowane na szczeblu krajowym oraz na szczeblu wojewódzkim prezentowane są w tabeli poniżej:

Tab. 2

Nakłady poniesione w danym roku = 100%	Udział procentowy nakładów poniesionych na szczeblu krajowym (dane finansowe z ministerstw)	Udział procentowy nakładów poniesionych na szczeblu wojewódzkim (dane finansowe z urzędów wojewódzkich i marszałkowskich)*
2001r. (8 m-cy)	98,5%	1,5%
2002r.	69,7%	30,3%
2003r.	78,1%	21,9%
2004r.	45,7%	54,3%
2005r.	78,8%	21,2%
Ogółem:	74,2%	25,8%

* w roku 2006 zbiorcze dane finansowe z województw za rok 2005 otrzymano z urzędów marszałkowskich (nowe kompetencje marszałków wynikają ze zmian w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. o usługach turystycznych (Dz.U. z 2004r., Nr 223, poz.2268, z póź. zm.), wprowadzonych ustawą z 29 lipca 2005r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz.U. z 2005 r., Nr 175, poz.1462).

„Rządowy program wsparcia rozwoju turystyki w latach 2001-2006” obejmuje trzy grupy zadań na rzecz:

- wzrostu nakładów na inwestycje infrastrukturalne i rozwój produktu turystycznego,
- wzrostu konkurencyjności polskiej oferty na rynkach międzynarodowych i rynku krajowym,
- rozwoju nowoczesnych technologii, badań i narzędzi badawczych.

Strukturę nakładów poniesionych w poszczególnych latach i grupach ilustruje następująca tabela:

Tab.3

Rodzaj wydatków wg trzech grup zadań	Plan na lata 2003-2006	Wykonanie				
		2001r.	2002r.	2003r.	2004r.	2005r.
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Nakłady na inwestycje infrastrukturalne i rozwój produktu turystycznego	86,8%	81,9%	91,3%	91,6%	64,4%	81
Nakłady na wzrost konkurencyjności polskiej oferty na rynkach międzynarodowych i rynku krajowym	12,5%	17,7%	7,3%	7,2%	17,8%	17
Nakłady na rozwój nowoczesnych technologii badań i narzędzi wspierających zarządzanie.	0,7%	0,4%	1,4%	1,2%	17,8%	2,02

W strukturze nakładów w poszczególnych grupach dominują w roku 2005 nakłady na zadania w zakresie inwestycji infrastrukturalnych i rozwoju produktu turystycznego. Warto przy tym podkreślić, że aż 87,3% nakładów w tej grupie stanowią środki pozabudżetowe (głównie unijne), a pozostałe 12,7% to środki budżetowe.

W grupie nakładów poniesionych w roku 2005 na wzrost konkurencyjności polskiej oferty na rynkach międzynarodowych i rynku krajowym najwyższy udział mają nakłady poniesione na realizację strategii promocji turystyki – 82,2 % nakładów ogółem. Podkreślić należy też udział w tej grupie nakładów poniesionych na wzmocnienie sektora usług turystycznych w ramach programów rządowych – 13,34%. Należy również zaznaczyć, iż 90% wydatków z tej grupy stanowią środki budżetowe.

W grupie nakładów przeznaczonych na rozwój nowoczesnych technologii, badań i narzędzi wspierających zarządzanie najwyższe nakłady poniesiono na prowadzenie badań statystyki turystyki oraz doskonalenie narzędzi badawczych - 85,9% nakładów w tej grupie. 75,6% wydatków tej grupy stanowią środki budżetowe.

Informacje szczegółowe o nakładach finansowych, poniesionych w roku 2005 na realizację „Strategii... Rządowego programu wsparcia...” według poszczególnych zadań i wykonawców zaprezentowane są kolejno w tabelach nr 4, nr 5 i nr 6.

1.4. Uwzględnienie zadań związanych z przystosowaniem zabytków dla potrzeb turystyki w działaniach podejmowanych przez Ministra Kultury i Służbę Ochrony Zabytków.	2400,0	600,0	34683,3	27770,6	27770,6	6912,7	0,0	0,0
1.5. Realizacja przedsięwzięć mających na celu promocję obiektów i szlaków dziedzictwa kulturowego.	10000,0	2500,0	1658,9	5,5	5,5	1653,4	0,0	0,0
1.6. Uwzględnienie w strategii rozwoju infrastruktury transportowej poprawy dostępności obszarów i miejscowości o szczególnym znaczeniu dla rozwoju turystyki.	50,0	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6.1. Opracowanie programu dostosowania infrastruktury transportowej dla turystyki.	50,0	12,5	202020,7	85503,8	176,3	0,0	85327,5	116516,9
1.6.2. Opracowanie programu rozwoju żeglugi morskiej dla turystyki.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.7. Uwzględnienie w pracach resortów aspektu atrakcyjności turystycznej gmin uzdrowiskowych i uzdrowisk w celu rozwijania funkcji turystyczno - wypoczynkowych.	0,0	0,0	39666,5	261,4	261,4	39405,1	0,0	0,0
1.8. Rozszerzenie i skoordynowanie działań wspierających rozbudowę bazy turystycznej, rekreacyjnej i gastronomicznej oraz przetwórstwa żywności i innych usług pozanoclegowych dla turystów, zwiększenie dochodów ludności wiejskiej, wprowadzenie nowych zadań do programów restrukturyzacji i modernizacji wsi.	24000,0	6000,0	648540,2	170,4	170,4	648369,8	0,0	0,0

<p>1.9. Uwzględnienie wsparcia dla rozwoju obiektów sportowych wykorzystywanych również przez turystów i mieszkańców miejscowości turystycznych (ze szczególnym uwzględnieniem obiektów wykorzystywanych przez dzieci, młodzież i osoby niepełnosprawne).</p>	42500,0	10625,0	256231,6	97,6	97,6	256134,0	0,0	0,0
<p>1.10. Uruchomienie systemu wsparcia inwestycji zgodnie z ustawą z dnia 20 marca 2002 o finansowym wsparciu inwestycji (Dz.U.Nr 41, poz 363)</p>	15000,0	3750,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<p>2. Wzrost konkurencyjności polskiej oferty na rynkach międzynarodowych i rynku krajowym.</p>	265000,0	66250,0	38176,2	34366,1	34326,1	3678,3	40,0	131,7
<p>2.1. Przegląd aktów prawnych i ich nowelizacja, nowelizacja ustawy o usługach turystycznych i aktów wykonawczych.</p>	500,0	125,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<p>2.2. Wykorzystanie mechanizmów finansowych zawartych w "Strategii finansów publicznych i rozwoju gospodarczego Polska 2000-2010" do wspierania rozwoju turystyki</p>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<p>2.3. Wzmocnienie sektora usług turystycznych w ramach programów rządowych (wspieranie przedsiębiorczości, wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, promocja na rynkach zagranicznych itp.)</p>	20000,0	5000,0	5093,4	1283,4	1243,4	3678,3	40,0	131,7

	2.3.a. Wzmocnienie konsumenta usług turystycznych w szczególności w aspekcie pełnej informacji nt. towarów i usług turystycznych oraz warunków zawierania transakcji.	0,0	0,0	54,1	54,1	54,1	0,0	0,0	0,0
	2.4. Wsparcie dla kształcenia i doskonalenia kadr turystycznych w szczególności dla wypoczynku dzieci i młodzieży, monitorowanie programów i efektów kształcenia.	2500,0	625,0	601,3	601,3	601,3	0,0	0,0	0,0
	2.5. Koordynowanie i pomoc w opracowywaniu programów poprawy bezpieczeństwa, z uwzględnieniem bezpieczeństwa turystów , w tym młodzieży i turystów zagranicznych.	0,0	0,0	1032,3	1032,3	1032,3	0,0	0,0	0,0
	2.6. Opracowanie i wdrożenie programu ułatwień w zakresie obsługi turystów i organizatorów przyjazdów do Polski.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2.7. Monitorowanie sytuacji na międzynarodowym rynku turystycznym.	2000,0	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2.8. Realizacja strategii promocji turystyki na rynku międzynarodowym i krajowym.	240000,0	60000,0	31395,1	31395,1	31395,1	0,0	0,0	0,0
3.	Rozwój nowoczesnych technologii, badań i narzędzi wspierających zarządzanie.	15800,0	3950,0	5395,6	4077,8	3803,4	829,0	274,4	488,8
	3.1. Prowadzenie badań statystyki turystyki, doskonalenie narzędzi badawczych.	4400,0	1100,0	4632,4	3803,4	3803,4	829,0	0,0	0,0

3.2. Monitorowanie rozwoju infrastruktury i jakości usług turystycznych w województwach.	3200,0	800,0	763,2	274,4	0,0	0,0	274,4	488,8
3.3. Wspieranie udziału Polski w międzynarodowych projektach związanych z wdrożeniem nowoczesnych technologii w turystyce.	2400,0	600,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Rozwój systemów informacji turystycznej.	5800,0	1450,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Razem	2134050,0	533512,5	1327580,6	201756,7	67777,5	978850,5	133979,2	146973,3

Źródła finansowania zadań wsparcia rozwoju turystyki w roku 2005

Tab. 5

w mln zł

L.p.	Źródło finansowania	Plan na rok 2005	Wykonanie za 2005 r. udział środków budżetowych	Wykonanie za 2005 r. udział środków budżetowych i pozabudżetowych
1	Ministerstwo Gospodarki	509,23	84,53	119,49
	1.1 Środki POT*	60,00	31,39	31,39
	1.2 Programy nadzorowane przez MG	5,00	2,97	6,78
	1.3 Programy wsparcia sektora turystyki, badania	2,13	2,97	3,8
	1.4 Środki na wsparcie inwestycji w turystyce	3,75	0	0
	1.5 Monitorowanie rozwoju infrastruktury i jakości usług	0,85	0,27	0,76
	1.6 Programy wsparcia rozwoju regionalnego	437,50	46,92	76,76
2	Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu **	10,63	0,1	256,23
3	Ministerstwo Kultury	3,10	27,78	36,34
4	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	6,00	0,17	648,54
5	Ministerstwo Środowiska	2,50	0,6	22,47
6	Ministerstwo Transportu ***	0,01	85,5	202,02
7	Komitet Badań Naukowych	0,60	0,83	0,83
8	Ministerstwo Skarbu Państwa****		0,26	39,67
9	Jednostki samorządu terytorialnego dla ROT	1,45	1,98	1,98
	RAZEM	533,51	201,75	1327,57

* Środki POT obejmują dotację podmiotową wg ustawy budżetowej oraz środki z rezerwy budżetowej przekazane jako dotacje celowe (np. Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej) i dotacje celowe ze środków Departamentu Turystyki MGIP przekazane POT.

** Dane dotyczące wydatków Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu obejmują dane otrzymane z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwa Sportu.

*** Byłe Ministerstwo Infrastruktury, byłe Ministerstwo Transportu i Budownictwa.

**** Dane Ministerstwa Skarbu Państwa obejmują okres od roku 2004.

Komentarz do tabeli:

W przypadku Ministerstw:

- Edukacji Narodowej i Sportu,
- Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- Transportu

uwagę zwraca szczególnie wysokie wykonanie planu w roku 2005. Fakt ten znajduje wyjaśnienie we wcześniej prezentowanych danych w tabeli nr 4. W pozycjach dotyczących odpowiednio zadań: 1.9., 1.8. oraz 1.6.1. wskazano szczegółowo wysokość i źródła pochodzenia środków finansowych.

W przypadku danych dotyczących wykonania „Strategii...” w roku 2005 w części dotyczącej Ministerstwa Transportu należy zaznaczyć, iż dane dostarczone przez administrację samorządową za realizację działania 1.6.1. dotyczą wyłącznie wydatków na infrastrukturę transportową.

Źródła finansowania zadań programu wsparcia rozwoju turystyki w latach 2001- 2005 (w mln zł)

Tab.6

L.p.	Źródło finansowania	Plan na 2001-2005	Plan 2005	Wykonanie lata						Wskaźniki %	
				2001	2002	2003	2004	2005	Razem	wyk/plan 2005	wyk/plan razem
1	2		4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Ministerstwo Gospodarki i Pracy*	1725,32	509,23	86,22	175,74	170,77	153,46	84,53	670,72	16,6	38,9
	1.1. Środki POT **	243,7	60	39,4	24,4	31,1	39,56	31,4	134,46	52,3	55,2
	1.2. Programy nadzorowane przez MGiP	25	5	10,6	15	8,21	15,44	2,97	52,22	59,4	208,9
	1.3. Programy wsparcia sektora turystyki, badania	10,47	2,13	1,2	1,5	2,29	1,96	2,97	9,92	139,4	94,7
	1.4. Środki na wsparcie inwestycji w turystyce	11,25	3,75	3,9	0,7	1,63	0	0	6,23	0	55,4
	1.5. Monitorowanie rozwoju infrastruktury i jakości usług	4,4	0,85	0,8	4,6	3,65	42	0,27	51,32	31,8	1166,4
	1.6. Programy wsparcia rozwoju regionalnego	1430,5	437,5	30,32	129,54	123,89	54,5	46,92	385,17	10,7	26,9
2.	Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu ***	466,97	10,63	242,3	199,2	297,95	0,3	0,1	739,85	0,9	158,4
3.	Ministerstwo Kultury	14,5	3,1	1,54	4,96	0,58	1,59	27,78	36,45	896,1	251,4
4.	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	24	6	9,3	2,2	2,56	12,36	0,17	26,59	2,8	110,8
5.	Ministerstwo Środowiska	11,5	2,5	8,1	27,1	8,2	34,35	0,6	78,35	24	681,3
6.	Ministerstwo Infrastruktury****	1,47	0,01	0,04	11,3	0	23	85,5	119,84	855000	8152,4
7.	Komitet Badań Naukowych	3	0,6	1,2	0,5	0,51	0,37	0,83	3,41	138,3	113,7
8.	Ministerstwo Skarbu Państwa						20,05	0,26	20,31		
9.	Jednostki samorządu terytorialnego dla ROT	7,75	1,45				2,25	1,98	4,23	136,6	54,6
	RAZEM	2254,51	533,51	348,7	421	480,57	247,73	201,75	1699,75	37,82	75,4

* obecnie Ministerstwo Gospodarki.

** środki POT obejmują dotację podmiotową wg ustawy budżetowej oraz środki z rezerwy budżetowej przekazane jako dotacje celowe (np. Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej) dotacje celowe ze środków Departamentu Turystyki MGiP przekazane POT.

*** dane za rok 2005 obejmują dane dostarczone przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwo Sportu.

**** obecnie Ministerstwo Transportu

IV. Podstawowe mierniki realizacji celów „Strategii...”

Zgodnie z zapisem w punkcie 8 „Strategii...” pt. „Monitorowanie realizacji zadań (po weryfikacji)”, podstawowym miernikiem realizacji celów „Strategii...” jest utrzymanie przedstawionych w tabeli wskaźników, charakteryzujących gospodarkę turystyczną, na poziomie prognoz. W roku 2005 wskaźniki te kształtowały się następująco:

WSKAŹNIKI CHARAKTERYZUJĄCE GOSPODARKĘ TURYSTYCZNĄ W 2005 ROKU

Lp.	Wskaźniki	Jednostka miary	2005r.	
			Prognoza wg „Strategii rozwoju turystyki...”	Realizacja
1.	Udział gospodarki turystycznej w tworzeniu PKB	%	4,3	3,7
2.	Uczestnictwo mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych	%	61	47
	a) wyjazdach minimum z jednym noclegiem	%	38	24
	b) wyjazdach urlopowo-wakacyjnych (min. pięciodniowych)	%	34	29
3.	Liczba krajowych podróży turystycznych mieszkańców Polski	mln	62,5	35,9
4.	Liczba zagranicznych turystycznych podróży mieszkańców Polski	mln	9,3	5,8
5.	Liczba cudzoziemców przyjeżdżających do Polski	mln	56,0	64,6
6.	Liczba turystów zagranicznych przyjeżdżających do Polski	mln	14,4	15,2
7.	Oszacowanie wydatków cudzoziemców w Polsce	mld USD	4,5	6,2
8.	Oszacowanie wydatków turystów zagranicznych w Polsce	mld USD	2,8	3,3
9.	Oszacowanie wydatków mieszkańców Polski na krajowe wyjazdy turystyczne	mld zł	19,6	15,7

Zródło: oszacowania i prognozy Instytutu Turystyki

Z danych zawartych w tabeli wynika, że w roku 2005:

- udział wpływów z turystyki w tworzeniu PKB zmniejszył się o 0,6 punktów procentowych w stosunku do prognozy (4,3%) i wyniósł 3,7%¹. Ocenia się, że stan ten jest m.in. spowodowany faktem znacznego wzrostu PKB, przy jednoczesnym znacznym spadku wydatków mieszkańców Polski na wyjazdy turystyczne,
- nastąpił spadek uczestnictwa mieszkańców Polski w wyjazdach turystycznych, przy czym, większy spadek dotyczył uczestnictwa Polaków w wyjazdach krótkookresowych, tj 2-4 dniowych (o 14 punktów procentowych) niż w wyjazdach długookresowych, tj. na 5 i więcej dni (o 5 punktów procentowych),
- Polacy wzięli udział w 35,9 mln krajowych podróży turystycznych (tj. podróży z co najmniej jednym noclegiem), przy prognozowanych 62,5 mln podróży, co oznacza spadek o 42,6 %,
- Polacy wzięli udział w 5,8 mln turystycznych podróży zagranicznych (z co najmniej jednym noclegiem poza granicami kraju), przy prognozowanych 9,3 mln podróży, co oznacza spadek o 37,6 %,
- wzrosła liczba przekroczeń granic Polski przez cudzoziemców o 15,4% (prognoza: 56,0 mln, realizacja: 64,6 mln),
- wzrosła liczba turystów zagranicznych, przyjeżdżających do Polski (tj. z co najmniej jednym noclegiem) o 5,6 % (prognoza: 14,4 mln, realizacja: 15,2 mln),
- wzrosły przychody dewizowe z tytułu przyjazdów cudzoziemców do Polski. Wyniosły 6,2 mld USD i były wyższe o 37,8% od poziomu określonego w prognozie: 4,2 mld USD²,
- wzrosły przychody dewizowe z tytułu przyjazdów turystów zagranicznych do Polski. Wyniosły 3,3 mld USD i były wyższe o 17,9% od poziomu określonego w prognozie: 3,3 mld USD,
- wydatki mieszkańców Polski na krajowe wyjazdy turystyczne wyniosły 15,7 mld zł. i były niższe o 19,9% od poziomu określonego w prognozie: 19,6 mld zł.³

Powyższe dane warto uzupełnić informacjami dodatkowymi, wynikającymi z badań Instytutu Turystyki⁴, a mianowicie:

- do cech najbardziej różnicujących uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych należy wykształcenie i miejsce zamieszkania. W roku 2005 wykształcenie bardziej niż w roku 2004 różnicowało uczestnictwo w wyjazdach krajowych zarówno długookresowych jak i krótkookresowych oraz w wyjazdach zagranicznych. Większą aktywność wykazują turyści z wykształceniem wyższym i średnim niż z wykształceniem podstawowym i zasadniczym. Większą aktywnością wykazują się także mieszkańcy miast (zwłaszcza miast ponad 500 tyś. mieszkańców) niż mieszkańcy wsi,
- skutki zmniejszonej aktywności turystycznej Polaków miały mniejszy wpływ na wielkość ruchu turystycznego w województwach z przewagą turystyki o charakterze wypoczynkowym (pomorskie, zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie, małopolskie, dolnośląskie) i w województwach nowo odkrywanych dla turystyki

¹ Prognoza nie uwzględniała wydatków na turystykę dzieci i ich wpływu na tworzenie PKB.

² Przychody dewizowe zostały oszacowane na podstawie wydatków turystów oraz odwiedzających jednodniowych (na bazie wyników badań granicznych Instytutu Turystyki) oraz szacunków NBP (przygotowywanych do bilansu płatniczego, sporządzanego na bazie płatności).

³ Uwaga jak w przypadku udziału gospodarki turystycznej w tworzeniu PKB.

⁴ „Krajowe i zagraniczne wyjazdy Polaków” – Informacja z badań Instytutu Turystyki (IT) na zlecenie Ministerstwa Gospodarki (MG) : Komunikat z badań „Cele, motywy i formy przyjazdów do Polski w 2005 roku” – badania wykonano w IT na zlecenie MG; Komunikat z badań „Wydatki cudzoziemców w Polsce w 2005 roku” – badania wykonano w IT na zlecenie MG.

masowej (kujawsko-pomorskim i podkarpackim), niż w województwach „aglomeracyjnych” (mazowieckie, łódzkie i śląskie są tu wyjątkiem) i w województwach o małej liczbie ludności i stosunkowo małym natężeniu ruchu turystycznego (lubuskie, opolskie, podlaskie, świętokrzyskie),

- w wyjazdach zagranicznych Polacy najczęściej odwiedzali Niemcy, a następnie: Włochy, Czechy, Słowację, Austrię, Francję i Wielką Brytanię. Wzrost liczby wizyt polskich turystów w stosunku do roku 2004 zanotowano we Włoszech, Francji, Wielkiej Brytanii, Chorwacji, Holandii, na Ukrainie i Węgrzech oraz w Bułgarii i Turcji. W porównaniu z rokiem 2004 wzrósł odsetek turystyczno-wypoczynkowych wyjazdów zagranicznych (z 47% do 38%). Zmniejszył się odsetek wyjazdów służbowych (z 33% do 19%),
- w przyjazdach cudzoziemców do Polski najbardziej (o ponad 20%) wzrosła liczba przyjazdów z: Kanady, Australii, Malty, Irlandii, Cypru, Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Holandii, Korei Płd., Turcji, Chorwacji, Japonii, Stanów Zjednoczonych i Izraela. W mniejszym stopniu (o 10%-20%) z: Rumunii, Ukrainy, Węgier, Bułgarii, Grecji, Francji, Rosji, Mołdowy i Włoch,
- w przyjazdach turystów do Polski godny uwagi jest wzrost o 12,6% liczby przyjazdów z krajów 15. UE (bez Niemiec) oraz o 26,3% z głównych krajów zamorskich (USA, Kanada, Japonia, Korea Płd. Australia) o 26,3%. Przyjazdy turystów z Niemiec wzrosły o 6,5%. Zmniejszyły się natomiast przyjazdy z nowych krajów UE, zwłaszcza ze Słowacji (o 17,6%), Czech (o 11,9%) i Łotwy (o 11,5%),
- w roku 2005 zaobserwowano większą niż w 2004r. dominację trzech segmentów turystyki przyjazdowej, a mianowicie: turystyka typowa i rekreacja; biznes i sprawy służbowe; odwiedziny u krewnych lub znajomych,
- rozmieszczenie terytorialne turystyki przyjazdowej już od dłuższego czasu nie podlega istotnym zmianom. Do najczęściej odwiedzanych województw należały: mazowieckie, wielkopolskie i małopolskie, a następnie: lubelskie, łódzkie, podlaskie i dolnośląskie,
- przeciętne wydatki turystów w Polsce wyniosły ok. 150 USD na osobę i blisko 34 USD dziennie (średnie ważone). Oznacza to niewielki spadek średniej na osobę w stosunku do 2004 roku (o 6,3%) i utrzymanie się na tym samym poziomie średniej na jeden dzień pobytu. Dość znacznie wzrosły przeciętne wydatki turystów z krajów skandynawskich (o 20,4%), Węgier (o 12,3%) i ważniejszych krajów zamorskich (o ponad 10%). Istotny też był wzrost przeciętnych wydatków turystów z Niemiec (o 5,1%). Dość znaczny natomiast spadek przeciętnych wydatków na osobę odnotowano np. w przypadku turystów z Ukrainy (o 36,1%), Rosji (o 19,8%), Belgii i Holandii (po ok. 17,3%).

Oceniając stopień realizacji „Strategii rozwoju turystyki...” w roku 2005 według ściśle określonych do tego celu wskaźników, charakteryzujących gospodarkę turystyczną, a wyszczególnionych w tabeli i omówionych powyżej, należy stwierdzić, iż wyraźnie zarysował się podział na korzystne wyniki, osiągnięte w zakresie turystyki przyjazdowej do Polski i niekorzystne w zakresie turystyki Polaków.

Z badań Instytutu Turystyki⁵ wynika, iż w roku 2005:

- prawie dwie trzecie Polaków (65%) w wieku 15 i więcej lat (20,8 mln osób) nie uczestniczyło w co najmniej pięciodniowym wyjeździe turystycznym ani na terenie kraju, ani za granicę (w 2004 r. – 67% Polaków, tj. 21,1 mln osób),

⁵ „Uczestnictwo Polaków w wyjazdach turystycznych w 2005 roku” – opracowanie Instytutu Turystyki na zlecenie Ministerstwa Gospodarki

- ponad połowa (52% – podobnie jak w latach 2003 i 2004) jako przyczynę podaje względy ekonomiczne,
- udział osób, które nie wyjechały ze względu na brak ochoty lub brak potrzeby wyjazdu utrzymuje się w ostatnich trzech latach na podobnym, dość wysokim poziomie (7%),
- z sześciu (w latach 2003 i 2004) do siedmiu (w roku 2005) wzrósł odsetek osób, które nie wyjechały z przyczyn związanych z pracą zawodową (niemożność wykorzystania urlopu w odpowiednim terminie, prowadzenie firmy),
- wzrósł również odsetek osób (z 3% w latach 2003-2004 do 4% w roku 2005), które zrezygnowały z wyjazdu w związku z dużymi wydatkami, związanymi z prowadzeniem gospodarstwa domowego (kupno lub duży remont mieszkania, kupno samochodu lub innych przedmiotów trwałego użytku), co pozwala przypuszczać, że osoby te po zaspokojeniu najważniejszych potrzeb inwestycyjnych gospodarstwa domowego w następnych latach wrócą do swoich urlopowych przyzwyczajzeń.

Im lepsza sytuacja materialna⁶, tym wyższy poziom uczestnictwa w krajowych wyjazdach długookresowych (w 2005r. od 13% dla złej sytuacji, do 30 dla średniej i 52% dla dobrej). W porównaniu do roku 2004 o 1 punkt procentowy spadło uczestnictwo w grupie osób średnio sytuowanych (z 31% do 30%) i źle sytuowanych (z 14% do 13%). Poziom uczestnictwa w grupie osób najlepiej sytuowanych utrzymał się na tym samym poziomie (52%).

Zarówno Ministerstwo Gospodarki jak i Polska Organizacja Turystyczna podejmowały i podejmują działania na rzecz wzrostu uczestnictwa Polaków, jednak na miarę możliwości budżetowych i środków na promocję turystyki.

Ministerstwo Gospodarki (b. Ministerstwo Gospodarki i Pracy) wspierało zwłaszcza merytorycznie i finansowo zadania organizacji pozarządowych, mające na celu zwiększenie uczestnictwa w turystyce rodzin, zwłaszcza dzieci i młodzieży szkolnej. W „Zasadach dofinansowywania przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy - Departament Turystyki - zadań w ramach dotacji budżetowej na rok 2005, realizowanych przez jednostki spoza sektora finansów publicznych” wskazano jako zadanie priorytetowe „Upowszechnianie różnorodnych form turystyki wśród dzieci i młodzieży...” Istnieje bowiem duże zróżnicowanie uczestnictwa dzieci i młodzieży w wyjazdach turystycznych, wynikające z sytuacji materialnej rodzin i wielkości miejscowości zamieszkania (im większa miejscowość zamieszkania i im lepsza sytuacja materialna, tym wyższy poziom uczestnictwa w wyjazdach turystycznych).⁷

W roku 2005 dofinansowano dla przykładu:

- osiem imprez turystyczno-krajoznawczych, w których wzięło udział 4.348 osób, z czego ok. 75% stanowiły dzieci i młodzież szkolna (pozostałą część stanowili organizatorzy i animatorzy turystyki i wypoczynku dla dzieci i młodzieży, nauczyciele, członkowie rodzin):
 - ✓ 35. Centralny Zlot „Palmiry”,
 - ✓ 2. Środkowoeuropejski górski zlot rodzinny turystyki campingowej i caravaningowej,
 - ✓ 40. Marsz szlakiem I Kompanii Kadrowej,
 - ✓ 12. Międzynarodowy zlot campingu i caravaningu,
 - ✓ 51. Ogólnopolski majowy rajd świętokrzyski,

⁶ Spośród 4. 067 badanych 56,2% uznała swoją sytuację materialną za średnią, 16,8% za dobrą (w tym 1,1% za bardzo dobrą) i 27,1% za nie najlepszą (w tym 6,2% za bardzo złą).

⁷ Raport pt. „Aktywność turystyczna dzieci i młodzieży w 2004 roku”, opracowany przez Instytut Turystyki na zlecenie Ministerstwa Gospodarki (Departamentu Turystyki).

- ✓ Międzynarodową imprezę dla młodzieży w formie rajdu rowerowego i warsztatów turystycznych na Suwalszczyźnie,
- ✓ Międzynarodowy nadmorski zlot rodzinny turystyki campingowej i caravaningowej,
- ✓ Zlot laureatów ogólnopolskiego konkursu krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”.

Celem tych imprez była popularyzacja turystyki kwalifikowanej, propagowanie właściwych zachowań turystycznych, preferowanie aktywnego wypoczynku rodzinnego, jak również prezentacja walorów turystyczno - krajoznawczych regionów, w których imprezy się odbywały,

- osiem ogólnopolskich imprez turystyczno-krajoznawczych dla dzieci i młodzieży z terenów wiejskich (w większości o wysokim bezrobociu i z rodzin o niskich dochodach). Wszystkie imprezy miały charakter poznawczy. Uczestnicy pozyskiwali wiedzę historyczną, ekologiczną i kulturową, dotyczącą zarówno regionów Polski, jak i Unii Europejskiej. W imprezach dział wzięło 1.468 osób, z czego ok. 80% stanowiły dzieci i młodzież szkolna (pozostałą część stanowili organizatorzy i animatorzy turystyki i wypoczynku, nauczyciele i itp.),
- Międzynarodowy Zlot Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych pn. „Turystyka i ekologia dla młodzieży szkolnej”. W imprezie tej, która popularyzowała pro-turystyczne postawy młodego pokolenia, udział wzięło 464 osoby, w tym 90% - to dzieci i młodzież,
- zadanie pn. „Szkolna Giełda Turystyczna - Przygoda”, którego celem było rozwijanie u dzieci i młodzieży zainteresowań krajoznawstwem i turystyką kwalifikowaną, a także upowszechnianie turystyki oraz związanych z nią form twórczej przedsiębiorczości wraz z budowaniem wśród młodzieży patriotyzmu lokalnego. W „Szkolnej Giełdzie...” uczestniczyło 27 zespołów z 8 województw – w sumie 200 osób. Ponadto, przeszkolono grupę 38 koordynatorów regionalnych tego zadania z 14. województw, celem szerszego rozwoju imprezy w latach następnych na terenie całego kraju,
- finał Centralnego XXXIII Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego, którego głównym celem jest podnoszenie wiedzy oraz umiejętności turystyczno-krajoznawczych wśród dzieci i młodzieży szkolnej. W finale udział wzięło 150. dzieci i młodzieży, uczestniczących w szeregu dyscyplinach konkursowych w podziale na drużyny,
- międzynarodowe seminarium nt. roli schronisk młodzieżowych w Polsce i Europie w organizacji turystyki młodzieżowej wraz z opracowaniem wytycznych do programu podnoszenia jakości bazy dla młodzieżowej turystyki krajowej. Organizator – Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych – zaprosił do udziału 68 znawców tego segmentu turystyki,
- siedem ogólnopolskich szkoleń społecznej kadry nauczycielskiej (organizatorów szkolnej turystyki) na uprawnienia „kierownika obozu wędrownego” i „kierownika wycieczki szkolnej”, w których uczestniczyło 317 osób.

W roku 2005 Polska Organizacja Turystyczna kontynuowała lub podejmowała między innymi następujące przedsięwzięcia dla zwiększenia uczestnictwa Polaków w turystyce⁸:

- realizowano „Koncepcję promocji polskich uzdrowisk i turystyki uzdrowiskowej w Polsce” (opracowaną w 2003r.) oraz przygotowano, jako załącznik do tej koncepcji, „Program promocji polskich uzdrowisk i turystyki uzdrowiskowej w działaniach Polskiej Organizacji Turystycznej na rok 2006”,

⁸ Niektóre z nich wskazano już w pkt. 2.8.

- realizowano program: „Koncepcja promocji i rozwoju markowego produktu turystycznego w obiektach przemysłowych i turystyki industrialnej w Polsce”,
- kontynuowano prace nad przygotowaniem programu: „Koncepcja promocji i rozwoju ekoturystyki w Polsce”,
- zakończono prace nad przygotowaniem programu: „Koncepcja promocji i rozwoju turystyki rowerowej w Polsce”,
- wykonano sesję zdjęciową pt. „Sporty zimowe”, dotyczącą uprawiania różnych dziedzin sportu w najpopularniejszych polskich kurortach,
- przygotowano 25 prezentacji multimedialnych na potrzeby promocyjne Polski,
- wspólnie z „Gazetą Krakowską” i Małopolską Organizacją Turystyczną przeprowadzono konkurs regionalny „Wielkie Odkrywanie Małopolski”,
- przeprowadzono działania promocyjne mające na celu popularyzację turystyki rowerowej podczas trwania 62. Wyścigu Kolarskiego Tour de Pologne UCI ProTour,
- w Banku Produktów Turystycznych zgromadzono ponad 400 ofert,
- rozstrzygnięta została III edycja konkursu na najlepszy polski produkt turystyczny. Spośród 122 zgłoszeń kapituła konkursu wybrała 20 najlepszych produktów, którym przyznano Certyfikaty Polskiej Organizacji Turystycznej,
- przygotowywano materiały promocyjne w formie płyt CD ze zdjęciami dla dziennikarzy i touroperatorów krajowych i zagranicznych. W ciągu roku zostało rozesłanych około 350 takich zestawów,
- wprowadzona została do obiegu, w nakładzie 29 000 egzemplarzy II edycja turystycznej karty rabatowej pod nazwą „Karta Polska”. Edycja 2005 została poszerzona o kolejnych partnerów przez co zwiększono efektywność karty oraz jej zasięg. Duże zainteresowanie kartą, zarówno ze strony turystów, jak i oferentów zniżek (gestorów bazy noclegowej, atrakcji i produktów) stanowi potwierdzenie, że tego rodzaju inicjatywa była potrzebna, zachęcając turystów krajowych i zagranicznych do częstszego podróżowania po Polsce,
- w ramach kampanii promocyjnej turystyki krajowej pod hasłem „Spotkajmy się w Polsce” odbyły się prezentacje 4. regionów w Centrum Handlowym w „Blue City” w Warszawie.(województwa: dolnośląskie, pomorskie, świętokrzyskie, łódzkie). Prezentacje były organizowane w formie targów turystycznych z udziałem 10-15 wystawców reprezentujących samorząd terytorialny i branżę turystyczną. Towarzyszył im program artystyczny prezentowany przez zespoły regionalne, ludowe, taneczne i wokalne, degustacja kuchni regionalnej, serwowana przez gospodarstwa agroturystycznej oraz pokazy rękodzielnictwa ludowego.

Także w roku 2006 Ministerstwo Gospodarki kontynuowało zadania służące wzrostowi uczestnictwa Polaków w turystyce i wypoczynku. W „Zasadach dofinansowywania...” uwzględniło m.in. zadania:

- w zakresie tworzenia ponadregionalnych produktów turystycznych, w szczególności produktów turystyki uzdrowiskowej, przemysłowej i wiejskiej,
- na rzecz zwiększania aktywności turystycznej dzieci i młodzieży,
- z zakresu jakości usług turystycznych i ich standaryzacji.

Również w „Planie działania Polskiej Organizacji Turystycznej na rok 2006” zapisano szereg działań na rynku krajowym według następujących celów:

- upowszechnianie wizerunku Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie,
- rozwój spójnego systemu zarządzania i promocji turystycznej w Polsce oraz stymulowanie rozwoju produktu turystycznego,
- rozwijanie nowoczesnego polskiego systemu informacji turystycznej.

Potrzeba podjęcia bardziej systemowych rozwiązań, służących zatrzymaniu tendencji spadkowej uczestnictwa w turystyce krajowej, znalazła wyraz w opracowanym w 2006r. w

Ministerstwie Gospodarki projekcie „Strategii rozwoju turystyki na lata 2007-2013”. Do zadań Międzyresortowego Zespołu ds. koordynowania realizacji „Strategii rozwoju turystyki na lata 2007-2013” wpisano m.in. opracowanie projektów działań na rzecz zwiększenia udziału Polaków w turystyce krajowej, w szczególności na rzecz wzrostu dostępności usług dla dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych, osób starszych oraz rodzin.